Bundel - Commissievergadering Wijchen van 7 december 2023

1 Opening en mededelingen
De spreektijd voor de fracties bij de rondvraag is 2 minuten. Voor het college is er geen spreektijd in de beantwoording van de Rondvraag.
De spreektijd voor de fracties voor de bespreekstukken is totaal 5 minuten.
De spreektijd voor het college voor een reactie op de bespreekstukken is totaal 15 minuten.

2 Vaststellen lijst adviezen en toezeggingen
- Lijst adviezen en toezeggingen 16 november 2023

3 Mededelingen van het college

4 Vragen aan het college over de gemeenschappelijke regelingen

5 Rondvraag

6 Bespreken
De stukken onder dit agendapunt zijn bespreekstukken. Op bespreekstukken kunt u inspreken. Wilt u inspreken? Neem dan contact op met de griffie van de gemeente Wijchen. De griffie is bereikbaar via het e-mail adres griffie@wijchen.nl en via telefoonnummer 088 432 72 03.

6.1 144563 Beslisnota Nieuw adviesorgaan Sociaal Domein
- Dossier 5278 voorblad
- 144563 Beslisnota Nieuw adviesorgaan Sociaal Domein
- Bijlage 1: Verordening Adviesorgaan Sociaal Domein gemeente Wijchen
- Bijlage 2: Eindrapportage Adviesorgaan sociaal domein Wijchen-aangep

6.2 133830 Beslisnota Routes voor de Lokale Energie Strategie Wijchen
- Dossier 5059 voorblad
- 133830 beslisnota Routes voor de Lokale Energie Strategie Wijchen
- bijlage 1: Notitie “Twee mogelijke routes voor de Lokale Energiestrategie Wijchen”

7 Sluiting

Lijst adviezen en toezeggingen commissievergadering 12-10-2023

Datum	16-11-2023
Tijd	19:30 - 21:30
Locatie	Wijchen, Kasteel
Voorzitter	K.J.M. Jamin

1 Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering.

2 Vaststellen lijst adviezen en toezeggingen

De lijst adviezen en toezeggingen van de commissievergadering van 12 oktober 2023 wordt ongewijzigd vastgesteld.

3 Mededelingen van het college

Er zijn geen mededelingen vanuit het college.

4 Vragen aan het college over de gemeenschappelijke regelingen

Er zijn geen vragen aan het college over de gemeenschappelijke regelingen.

5 Rondvraag

Er zijn vragen gesteld door:

- Mevr. R.H.J. Kuipers over informatienota Initiatieven Alverna
- Dhr. P.R. Oomen over brief woonwagencentrum en gesprekken met college over permanente bewoning Wighenerhorst
- Dhr. J.J.A.M. Van Dam over doneerringen statiegeldblikjes
- Dhr. M.J.H. Lukkezen over besluit provinciale Staten over initiatieven wind- en zonneparken

6 Bespreken

6.a 138856 Meningsvormende nota vervolg carillon

Het college gaat de inbreng van vanavond verwerken in een beslisnota. Deze beslisnota wordt aan de raad voorgelegd, zodat de raad een besluit kan nemen over het vervolgtraject van het carillon.

6.b 133900 Beslisnota Oprichten 'Woonfonds bestaande wijken' voor woonopgaven in bestaande wijken en kernen

Advies: Er zijn moties aangekondigd door Kernachtig Wijchen. Het advies van de commissie is om dit raadsvoorstel als bespreekstuk te agenderen voor de raadsvergadering van 30 november.

7 Sluiting

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	5278
Extern Zaak ID	Z/23/144563
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 december 2023
Agendapunt	6.1
Titel	144563 Beslisnota Nieuw adviesorgaan Sociaal Domein
Organisatieonderdeel	domein Sociale leefomgeving - team WMO, jeugd en gezondheid
Eigenaar	Pas, van de, Noortje
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	P6 Sociaal domein
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Derks, M. (Martijn)

Bijlagen
144563 Beslisnota Nieuw adviesorgaan Sociaal Domein
Bijlage 1: Verordening Adviesorgaan Sociaal Domein gemeente Wijchen
Bijlage 2: Eindrapportage Adviesorgaan sociaal domein Wijchen-aangep

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College BenW openbaar Wijchen	21 november 2023
Stukken Agendacommissie Wijchen	24 november 2023
Commissievergadering Wijchen	**7 december 2023**
Raad openbaar Wijchen	19 december 2023

Toelichting

Zowel wethouder B. Schouten, als wethouder M.Derks zijn verantwoordelijk voor dit dossier.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. De Verordening Adviesorgaan sociaal domein gemeente Wijchen vast te stellen.
2. De verordening Cliëntenparticipatie Participatiewet, IOWZ en IOAZ gemeente Wijchen, in te trekken per 1 januari 2024.

Openbaar Zaaknummer: Z/23/144563

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Nieuw adviesorgaan Sociaal Domein

Voorgesteld besluit
De gemeenteraad besluit:

1. de Verordening Adviesorgaan sociaal domein gemeente Wijchen vast te stellen.
2. De verordening Cliëntenparticipatie Participatiewet, IOWZ en IOAZ gemeente Wijchen, in te trekken per 1 januari 2024.

Aanleiding
Gemeenten zijn wettelijk verplicht om gebruikers van voorzieningen op het gebied van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), de Jeugdwet, de Participatiewet en de IOAW/Z in de gelegenheid te stellen om hun kennis en ervaring in te brengen op het gebied van ontwikkeling. In het coalitieakkoord " Samen verschil maken" dat het college van de gemeente Wijchen 24 mei 2022 aan de gemeenteraad aanbood, geeft het college inwoners een belangrijke stem in het beleid.
Het college laat zich in het Sociaal Domein nu nog formeel adviseren door de Wmo-raad en de Cliëntenraad Participatie Wet (CPW). Onderwerpen en doelgroepen voor deze adviesraden overlappen elkaar.
De start van het nieuwe college was het moment om in deze advisering verandering te brengen.
Spectrum is gevraagd om het veranderingsproces te ondersteunen. Middels de informatienota " Tussenrapportage Spectrum "Participatie en adviesraden" is de raad in juni 2023 geïnformeerd.
Dit proces heeft geleid tot een voorstel voor een nieuw adviesorgaan.
In de nieuwe verordening zijn doel, samenstelling en werkwijze van het adviesorgaan vastgelegd.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
05-10-2022	Z/22/086943 Participatie en Adviesraden
27-05-2021	Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Wijchen 2021
28-09-2017	Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Wijchen

Gewenst resultaat
Integrale advisering op het terrein van het sociaal domein met een eenduidige werkwijze die, in een effectieve en bij de tijd passende procesgang, stem geeft aan alle betrokkenen bij het beleid.

Argumenten

1.1. We willen het beleid en de dienstverlening op het sociaal domein zo integraal mogelijk verder ontwikkelen.
In de ontwikkeling van beleid van de organisatie van onze dienstverlening geven wij steeds meer prioriteit aan integraliteit.
Wij organiseren onze dienstverlening op grond van wetten en lokale beleidsinvulling. Wij proberen te voorkomen dat wettelijke kaders ondoordringbare schotten worden voor inwoners die onze ondersteuning nodig hebben.
Een integrale adviesraad voor het sociale domein sluit hierbij aan.
In de Verordening Adviesorgaan sociaal domein gemeente Wijchen (bijlage 1) staat beschreven hoe het nieuwe adviesorgaan het college inhoudelijk kan adviseren over alles wat inwoners in hun directe bestaan raakt.

1.2. *We willen optimaal gebruik maken van de aanwezige kennis en ervaring van inwoners en organisaties.*
De gemeente Wijchen wil steeds meer inzetten op interactie met de omgeving en luisteren naar ideeën van inwoners over een concreet onderwerp.
We willen gebruik maken van een " Wijchens werkkamer model", wat bij kan dragen aan verdere lokale netwerkontwikkeling, zoals beschreven in de Eindrapportage Adviesorgaan sociaal domein Wijchen (bijlage 2).
In het nieuwe adviesorgaan hebben we een regiekamer en werkkamers. De regiekamer heeft een stabiele samenstelling en brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan het college van B&W. De werkkamers zijn per vraagstuk werkzaam. We starten met de volgende flexibele werkkamers; participatie, wonen en leefbaarheid, zorg en welzijn, jeugd en onderwijs en een ad-hoc werkgroep.
De regiekamer kijkt in welke werkkamer een onderwerp belegd kan worden. We streven naar een flexibele samenstelling van de werkkamers.

1.3. *Het maakt een effectievere procesgang mogelijk.*
Onderwerpen en doelgroepen van de twee huidige adviesraden, de Wmo-raad en de CPW overlappen elkaar. Sommige voorstellen moeten momenteel tweemaal toegelicht worden en in sommige gevallen wordt er geheel of gedeeltelijk ander advies gegeven. Door de installatie van een nieuw adviesorgaan, maken we een effectievere procesgang mogelijk, waarbij deskundigheid integraal gebundeld wordt naar de verschillende onderwerpen.

2.1 Intrekking van Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Wijchen per 1 januari 2024, het moment dat de nieuwe Verordening Adviesorgaan Sociaal Domein Wijchen in werking treedt.

Tegenargumenten en risico's

1.1 *We kunnen niet in januari al starten met een nieuw advies orgaan, derhalve start een interim-adviesorgaan.*
De subsidies worden per kalenderjaar toegekend. Het is derhalve het meest efficiënt om het nieuwe adviesorgaan per 1 januari 2024 te laten starten.
We moeten voordat het adviesorgaan van start gaat, echter nog eerst nieuwe leden voor de regiekamer werven. Tevens dienen er nog nadere afspraken te worden vastgelegd in de beleidsregels en het huishoudelijke reglement.

Om in de periode tot de start van het nieuwe adviesorgaan toch gevraagd advies uit te kunnen brengen, zal er in januari gestart worden met een interim-regiekamer. In deze interim regiekamer zullen leden van de Wmo-raad en andere belangenorganisaties binnen het sociaal domein plaatsnemen. Zij werven de leden voor de nieuwe regiekamer. Bij benoeming van de nieuwe regiekamer, wordt deze interim-regiekamer opgeheven.

Financiële gevolgen

Subsidie

De CPW en de Wmo-raad ontvangen beiden een jaarlijkse subsidie.
Deze subsidie is een aanwezigheidsvergoeding voor de leden en voor de kosten in het kader van deskundigheidsbevordering, bijwonen van studiedagen of symposia en voorlichting.
Het nieuwe adviesorgaan wil andere (online) vormen van participatie en raadpleging hanteren, om het brede Wijchense netwerk meer te betrekken.
Het subsidiebedrag wordt daarom verhoogd om dit mogelijk te maken. De kosten hiervoor worden gedekt door het vrijkomen van het bedrag van de twee subsidies voor de CPW en Wmo-raad.

Ambtelijk secretaris

De nieuwe raad heeft een meer professionele ondersteuning nodig in de vorm van de ambtelijk secretaris voor de gemeente Wijchen voor 12 uur per maand. De middelen komen uit bestaand budget.

Communicatie

De Verordening wordt gepubliceerd in het gemeenteblad.
Inwoners worden over het nieuwe adviesorgaan geïnformeerd middels een artikel op de gemeentepagina in de " Wegwijs" en op de website van de gemeente Wijchen.

Inwonersparticipatie

Het college en de huidige adviesorganen; de Wmo-raad en de CPW zijn bij de start meegenomen in het veranderproces. De werkgroep Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid (BTB) en de Koepel, waar onder andere " Het Werkt Wijchen! deel van uit maakt, zijn kort na aanvang van het proces betrokken.
De CPW stelde in het proces echter steeds meer voorwaarden en hebben vervolgens aangegeven dat zij niet meer deel wilden nemen aan dit veranderproces, zoals beschreven in de eindrapportage van Spectrum (bijlage 2).

Gedurende de werksessie met de leden van de Wmo Raad, de BTB en de Koepel zijn we gezamenlijk tot een voorstel voor een nieuwe adviesorgaan voor het sociale domein gekomen.
Na de vaststelling van het voorstel, is op basis van de gemaakte afspraken de nieuwe verordening opgesteld. Deze is ter informatie voorgelegd aan de leden van de Wmo Raad, BTB en de Koepel.

Het voorstel voor het nieuwe adviesorgaan biedt de mogelijkheid om inwoners een stem te geven in het beleid.
De regiekamer kan bestaan uit afgevaardigden van lokale belangenorganisaties, maar ook individuele burgers.
De werkgroep heeft een wisselende samenstelling. Er zal gebruik worden gemaakt van de kennis en ervaring van zowel individuele burgers als belangenorganisaties. Daarnaast

kan de regiekamer er voor kiezen om (online) vormen van participatie en raadpleging te hanteren, zoals bijvoorbeeld een digitaal burgerpanel.

Uitvoering of Vervolgstappen
In januari start het interim-adviesorgaan. Na de werving van de nieuwe leden van de regiekamer, zal in juli de startbijeenkomst van het nieuwe adviesorgaan plaatsvinden. Voor het werven zal er een profiel met gevraagde competenties opgesteld worden door de leden van de interim-regiekamer.
De interim-regiekamer zal een voorstel schrijven voor de beleidsregels en het huishoudelijk regelement vaststellen.
Er wordt door de ambtelijk secretaris en de beleidsadviseurs een participatieagenda opgesteld, waarop in dat jaar het college advies zal vragen. Dit dient als leidraad voor de vraagstukken waarop het adviesorgaan in samenwerking met de ambtelijke organisatie in dat jaar uitvoering geeft aan haar opdracht.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Advies
Beleidsadviseur Werk en Inkomen
Adviseur Financieel beleid
Adviseur Financieel beleid
Beleidsadviseur Wmo
Juridisch adviseur team Wmo, Jeugd en Gezondheid

Bijlages
1. Verordening Adviesorgaan sociaal domein gemeente Wijchen
2. Eindrapportage Adviesorgaan sociaal domein Wijchen

Verordening Adviesorgaan sociaal domein gemeente Wijchen

Wetstechnische informatie

Gegevens van de regeling

Overheidsorganisatie	Gemeente Wijchen
Officiële naam regeling	Verordening Adviesorgaan sociaal domein gemeente Wijchen
Citeertitel	Verordening Adviesorgaan sociaal domein gemeente Wijchen
Besloten door	Gemeenteraaad
Deze versie is geldig tot (als de vervaldatum is vastgesteld)	
Onderwerp	Adviesorgaan sociaal domein Wijchen

Opmerkingen m.b.t. de regeling
Verordening van de gemeenteraad van de gemeente Wijchen houdende regels omtrent het Adviesorgaan sociaal domein.

Grondslagen

Regelgeving die op deze regeling is gebaseerd (gedelegeerde regelgeving)
Artikel 150 lid 1 van de gemeentewet, artikel 47 van de Participatiewet, artikel 2.1.3 lid 3 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en artikel 2.10 van de Jeugdwet;

Datum inwerking-treding	Terug-werkende kracht	Betreft	Ontstaansbron: datum ondertekening; bron bekendmaking	Inwerkingtreding: datum ondertekening; bron bekendmaking
1 januari 2024	(n.v.t. afhankelijk van publicatiedatum)	Nieuwe regeling	Gemeenteraad 19 december 2023	Gemeenteblad gemeente Wijchen

Geconsolideerde tekst van de regeling

De raad van de gemeente Wijchen**;**

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 november 2023;

Gelet op artikel 150 lid 1 van de gemeentewet,

en artikel 47 van de Participatiewet, artikel 2.1.3 lid 3 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en artikel 2.10 van de Jeugdwet;

BESLUIT vast te stellen: de Verordening Adviesorgaan sociaal domein gemeente Wijchen.

Artikel 1. Begripsbepalingen

1. In deze verordening wordt verstaan onder:

    a. Belanghebbenden: inwoners van de gemeente Wijchen die hun kennis, ervaring en ideeën willen inbrengen ten behoeve van vraagstukken in het sociaal domein.
    b. College: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Wijchen;
    c. Participatie: de wijze waarop het college inwoners en cliënten die bij het college kenbaar maken dat zij mee willen denken op basis van hun interesse, kennis en ervaring, betrekt bij beleidsvorming en –evaluatie op basis van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Wmo en de Jeugdwet en hiermee samenhangende vraagstukken in het sociaal domein;
    d. Participatieagenda: jaarlijks op te stellen overzicht van de onderwerpen waarop in het betreffende jaar het formele adviesrecht van het Adviesorgaan betrekking heeft en dat dient als leidraad voor de vraagstukken waarop het Adviesorgaan in dat jaar uitvoering geeft aan haar opdracht;
    e. Adviesorgaan/regiekamer: het door het college ingestelde orgaan dat het college gevraagd en ongevraagd inhoudelijk adviseert over ten minste de onderwerpen op de participatieagenda;
    f. Flexibele schil/werkkamer: bestaande organisaties die maatschappelijk impact hebben dan wel een breed maatschappelijk netwerk hebben, alsmede individuen die aangemerkt kunnen worden als 'sleutelfiguren c.q. andere methodieken (zoals een expertbijeenkomst of een digitaal burgerpanel);
    g. Raad: de gemeenteraad van de gemeente Wijchen;
    h. Sociaal domein: de domeinen waarop de Participatiewet, IOAW, IOAZ, de Wmo en de Jeugdwet betrekking hebben en alle hiermee samenhangende beleidsterreinen, zoals Wonen en Leefbaarheid, Zorg en Welzijn, schuldhulpverlening, Jeugd en Onderwijs en overige aanverwante beleidsterreinen (ad hoc).

2. Alle begrippen die in deze verordening worden gebruikt en niet nader worden omschreven, hebben dezelfde betekenis als in de Algemene wet bestuursrecht (Awb), de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdwet.

Artikel 2. Doel en invulling van participatie

1. Het doel van participatie is verbetering van gemeentelijk beleid en dienstverlening door het stimuleren van brede en vroegtijdige betrokkenheid van de Wijchense samenleving, zowel inwoners als maatschappelijke organisaties, bij vraagstukken in het sociaal domein.

2. Het college organiseert en faciliteert participatie dusdanig dat vroegtijdige en brede betrokkenheid mogelijk is op een bij het vraagstuk passende wijze en waarbij het perspectief van belanghebbenden zichtbaar wordt gemaakt in de besluitvorming van het college en de raad.

3. Om invulling te geven aan participatie in het sociaal domein installeert het college een adviesorgaan.

Artikel 3. Taken en bevoegdheden Adviesorgaan

1. Het Adviesorgaan heeft de volgende (kern)taken:

a. het gevraagd en ongevraagd integraal adviseren van de gemeente over tenminste de onderwerpen uit de opgestelde participatieagenda en andere zaken binnen het sociaal domein;
b. Ongevraagd initiatief te ontplooien om maatschappelijke vraagstukken onder de aandacht te brengen van het college.

2. De ambtelijke organisatie stelt via de ambtelijk secretaris in afstemming met de regiekamer jaarlijks een participatieagenda op die dient als leidraad voor de vraagstukken waarop het Adviesorgaan uitvoering geeft aan haar opdracht en waarop het adviesrecht betrekking heeft.

3. het Adviesorgaan is niet bevoegd te adviseren naar aanleiding van klachten, bezwaarschriften en andere zaken die individuele inwoners betreffen. Evenmin kan worden geadviseerd op het gebied van de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Artikel 4. Samenstelling van het Adviesorgaan

1. De regiekamer bestaat minimaal 5 en maximaal 8 leden.

2. De regiekamer heeft een onafhankelijke voorzitter die niet gebonden of betrokken is bij een belangenorganisatie of de gemeente en wordt benoemd door het college op voordracht van de leden van de regiekamer;

3. De overige leden van de regiekamer hebben geen directe betrokkenheid of binding met het bestuur van de gemeente, waaronder ook begrepen leden van een commissie, leden van de gemeenteraad en worden benoemd door het college op basis van expertise en een aantoonbaar netwerk binnen het sociaal domein;

4. De leden van het de regiekamer en de werkkamers zijn verplicht tot geheimhouding conform artikel 2:5 Algemene wet bestuursrecht.

5. De regiekamer versterkt haar "werkkracht" door het organiseren van een 'flexibele schil' of werkkamers van (ervarings)deskundigen. Op de deelnemers in de flexibele schil of werkkamer is lid 3 niet van toepassing. De voorzitter van de werkkamer maakt ook deel uit van de regiekamer.

Artikel 5. Benoeming en ontslag leden van de regiekamer van het Adviesorgaan

1. De regiekamer werft en selecteert nieuwe leden op basis van een in samenspraak met het college opgesteld profiel.

2. Het college benoemt de leden van de regiekamer op voordracht van het adviesorgaan.

3. Het college kan de voordracht gemotiveerd weigeren als er ernstige bezwaren bestaan tegen het voorgedragen lid of besluiten een lid van de regiekamer te ontslaan als tegen dat lid ernstige bezwaren opkomen.

4. De leden van de regiekamer worden bij de start van het Adviesorgaan eenmalig door het college geworven en geselecteerd middels een selectiecommissie en benoemd op basis van het in lid 1 genoemde profiel.

5. De leden worden benoemd voor een zittingsperiode van vier jaar. Herbenoeming voor een periode van maximaal vier jaar is mogelijk.

6. Het lidmaatschap van de regiekamer eindigt bij:
   a. het verstrijken van de maximale zittingsduur;

b. het vervallen van de hoedanigheid van vertegenwoordiger van een vrijwilligers- en/of belangenorganisatie;
c. aftreden op eigen verzoek;
d. opzeggen van vertrouwen door de meerderheid van de zitting hebbende leden;
e. overlijden.

7. De regiekamer stelt een rooster van aftreden op.

Artikel 6. Werkwijze advisering

1. Het college draagt er zorg voor dat het Adviesorgaan wordt betrokken bij de voorbereiding-, ontwikkeling- en evaluatie van beleid en regelgeving op de in de participatieagenda benoemde onderwerpen door:

    a. het Adviesorgaan de gelegenheid te bieden kennis en ervaring in te brengen tijdens het gehele proces van beleidsvoorbereiding, -ontwikkeling en -evaluatie;
    b. conceptvoorstellen voor beleid en regelgeving waarover de gemeenteraad besluiten neemt met verzoek om advies voor te leggen aan het Adviesorgaan.

2. Een advies zoals bedoeld in lid 1 sub b wordt op een zodanig tijdstip gevraagd en gegeven, dat het nog van invloed kan zijn op het te nemen besluit.

3. De vraag om advies wordt begeleid door de aan het voorgestelde besluit ten grondslag liggende stukken en andere relevante informatie inclusief de planning van het besluitvormingsproces.

4. Het college zorgt ervoor dat het perspectief van belanghebbenden in de beleidsontwikkeling zichtbaar wordt gemaakt en betrekt het advies van het Adviesorgaan zichtbaar bij de besluitvorming. Indien het college afwijkt van het advies van het Adviesorgaan, dan wordt dit bij het voorstel vermeld en beargumenteerd. Het advies van het Adviesorgaan en de reactie hierop van het college worden bij het voorstel aan de raad gevoegd.

Artikel 7. Ondersteuning en vergoedingen

1. Het college stelt middelen ter ondersteuning van het Adviesorgaan beschikbaar. Hiertoe:

    a. stelt het college vergaderruimte beschikbaar in het gemeentehuis voor het Adviesorgaan;
    b. zorgt het college voor een ambtelijk secretaris en notulist voor de regiekamer;
    c. stelt het college een ondersteuningsbudget beschikbaar voor het Adviesorgaan voor kosten in het kader van deskundigheidsbevordering, bijwonen studiedagen of symposia voorlichting en een algemene vergoeding voor deelname aan vergaderingen van de regiekamer.

2. Jaarlijks voor 1 april van een kalenderjaar, brengt het Adviesorgaan aan het college verslag uit van haar activiteiten en bevindingen in het voorgaande jaar. Daarbij wordt tevens verantwoording afgelegd over de besteding van het beschikbaar gestelde ondersteuningsbudget. Budget dat niet in het betreffende jaar is besteed vloeit terug naar de algemene middelen van de gemeente in zoverre dit het door het Adviesorgaan opgebouwde spaarsaldo de 75% van zijn jaarlijkse subsidie laat overschrijden.

Artikel 8. Evaluatie

Het college evalueert jaarlijks of de werkwijze voldoet met het oog op de in artikel 2 genoemde doelstellingen en de in artikel 3 lid 1 genoemde (kern)taken.

Artikel 9. Bestuurlijk overleg

Er vindt tenminste éénmaal per jaar een overleg plaats tussen de verantwoordelijke portefeuillehouder(s) en het Adviesorgaan. Agendapunten voor dit overleg kunnen door zowel het Adviesorgaan als de gemeente worden aangeleverd.

Artikel 10. Onvoorziene gevallen

1. In gevallen die de uitvoering van deze verordening betreffen en waarin deze regeling niet voorziet, beslist het college, na het Adviesorgaan te hebben gehoord.

2. Het college is bevoegd nadere regels te stellen over de uitvoering van deze verordening na overleg met het Adviesorgaan.

Artikel 11. Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2024, onder gelijktijdige intrekking van de Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Wijchen, zoals vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 28 september 2017.

Artikel 12. Citeertitel

Deze regeling kan aangehaald worden als de “Verordening Adviesorgaan sociaal domein gemeente Wijchen”.

Ondertekening

de raadsgriffier,	de voorzitter,
drs. A.B. Berendsen	R. Helmer-Englebert

Toelichting

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om gebruikers van voorzieningen op het gebied van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), de Jeugdwet, de Participatiewet en de IOAW/Z in de gelegenheid te stellen om hun kennis en ervaring in te brengen op het gebied van ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid. Geen van de wetten verplicht tot het instellen van een standaard overlegorgaan. De manier waarop gemeenten dit organiseren staat vrij, mits bij verordening geregeld is hoe de doelgroep daartoe in staat wordt gesteld. Wij gaan uit van een brede definitie van het sociaal domein. Naast de wettelijke verplichtingen kiest de gemeente Wijchen bewust voor participatie op het brede sociale domein. Het Adviesorgaan is dus actief op alle beleidsvelden zoals genoemd in artikel 1 lid 1 onder i. De werkwijze in Wijchen voldoet aan meer dan de wettelijke verplichting, doordat beoogd wordt om meer inwoners over meer sociale domeinen zo vroeg mogelijk te betrekken. We zien alle inwoners en belangenorganisaties als adviseurs.
De gemeente Wijchen wil steeds meer inzetten op interactie met de omgeving en luisteren naar ideeën van inwoners over een concreet onderwerp. Hiervoor bestaat geen vaste formule. De bedoeling is om afhankelijk van het onderwerp, de meest passende vorm van participatie te organiseren. Het Adviesorgaan zal de gemeente hierbij ondersteunen en hierin samen optrekken.

Eindrapportage:

Adviesorgaan sociaal domein Wijchen

Spectrum Elan | Gerrit Dijkerman, Karin Goes 14 november 2023

Aanleiding

In het coalitieakkoord “Samen verschil maken”, dat het college van gemeente Wijchen 24 mei 2022 aan de gemeenteraad aanbood, geeft het college inwoners een belangrijke stem in het beleid. Kernwoorden in het coalitieakkoord zijn: vertrouwen, zo vroeg mogelijk in het proces, creatieve manieren en een goede afspiegeling van de samenleving. Dat geldt zeker ook in het beleidsveld van het sociaal domein.

Het college laat zich in het sociaal domein nu nog formeel adviseren door de Wmo-raad en de Cliëntenraad Participatiewet Wijchen (CPW). Onderwerpen en doelgroepen voor deze adviesraden overlappen elkaar. De start van het nieuwe college is hét moment om in deze advisering, in de lijn van het coalitieakkoord verandering te brengen. Het is gewenst om per januari 2024 te starten met het nieuwe adviesorgaan.

Met het inzetten van deze verandering streeft gemeente Wijchen naar integrale advisering op het sociaal domein. En naar een eenduidige werkwijze die, in een effectieve en bij de tijd passende procesgang, stem geeft aan alle betrokkenen bij het beleid. De Wmo-raad en CPW zijn om advies gevraagd over dit voorgenomen besluit van het college.

De Wmo-raad wil mee in dit veranderingsproces. Na aanvankelijke bezwaren zegde ook de CPW toe deel te nemen aan dit proces. Gaande het proces stelde de CPW echter steeds meer voorwaarden, waarna zij aangaven niet te willen deelnemen aan dit proces. Dit laatste werd helder in een gezamenlijke bijeenkomst van Wmo raad en CPW in juni 2023.

Spectrum is gevraagd dit proces te ondersteunen. Met individuele gesprekken en een aantal werksessies is gezamenlijk inhoud gegeven aan dit voorstel. Deelnemers aan deze werksessies waren: Wmo-raad, BTB en de Koepel. Deze deelnemers gaven allen aan de onderlinge samenwerking en krachtenbundeling meer te willen benutten. Zij kijken uit naar de start van het nieuwe adviesorgaan.

In dit voorstel schetsen we het doel en de taken van dit nieuwe adviesorgaan. Ook schetsen we een aantal uitgangspunten en de werkwijze.

Doel en taken van het adviesorgaan

Het doel van het adviesorgaan sociaal domein is om door middel van beleidsadviezen bij te dragen aan de voorbereiding, totstandkoming of verbetering van integraal beleid in de gemeente op het gebied van het sociaal domein. Het adviesorgaan kan gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen.

De beleidsadviezen worden aangeboden aan het college. In ieder geval twee keer per jaar vindt overleg plaats tussen de portefeuillehouders en het adviesorgaan (middels de regiekamer, zie pagina 3). Het adviesorgaan heeft tot taak het college te adviseren bij het voorbereiden van het

beleid inzake het sociaal domein. Dit adviesrecht heeft betrekking op alle beleidsvoorstellen op dit gebied en op de door het adviesorgaan gesignaleerde kansen, mogelijkheden en ook leemten en knelpunten in de uitvoering daarvan. Het sociaal domein gaat over alles wat mensen in hun directe bestaan raakt. Het heeft primair betrekking op zorg, welzijn, arbeid, inkomen, onderwijs, gezondheidszorg en vrijetijdsbesteding. Het sociaal domein gaat dus om mensen en de wijze waarop zij in staat zijn om deel te nemen aan de samenleving.

Twee speerpunten: Betrek meer de Wijchense samenleving en een proactief samenspel met de gemeente

Met de vorming van het nieuwe adviesorgaan per 1 januari 2024 streven we naar het meer betrekken van de Wijchense samenleving, zowel inwoners als maatschappelijke organisaties bij de advisering op het brede terrein van het sociaal domein. Dit betekent dat de advisering betrekking heeft op de gemeentelijke uitvoering van de Participatiewet, IOAW*, IOAZ**, Wmo, schuldhulpverlening en Jeugdwet.

Het adviesorgaan heeft een adviesstatus. Dat betekent dat zij gevraagd en ongevraagd advies en aanbevelingen kunnen uitbrengen. Het college kan dit advies overnemen of met argumentatie (deels) naast zich neerleggen.

Naast het meer betrekken van de Wijchense samenleving streeft het adviesorgaan naar een vlot en proactief samenspel met de gemeente. Belangrijk hierbij is dat het adviesorgaan zo vroeg als mogelijk in het beleidsproces wordt betrokken, bij voorkeur bij de eerste gedachtenvorming van het beleid. Bij aanvang van een nieuw coalitieakkoord zal er een afstemmingsgesprek plaatsvinden.

Om het brede werkterrein van het adviesorgaan goed te kunnen bedienen ziet het adviesorgaan het als voorwaarde dat er een ambtelijke secretaris beschikbaar is. Aan de ene kant om het adviesorgaan procesmatig te ondersteunen en anderzijds door een goede contactpersoon binnen de gemeente te hebben, die bijdraagt aan een zo integrale manier van denken en werken.

Ideeën om het samenspel te versterken zijn een jaarlijks overleg waarbij adviesorgaan en gemeente bepalen welke gevraagde adviezen komend jaar aan bod gaan komen. Op deze wijze is er een jaar- adviesplanning die voor het adviesorgaan helder maakt wanneer zij gevraagd advies kan uitbrengen.

**De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers*
***De Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen*

Daarnaast organiseren zij samen een jaarlijkse bijeenkomst over het sociaal domein waarbij het adviesorgaan en het brede betrokken netwerk in de Wijchense samenleving wordt uitgenodigd. In deze bijeenkomst worden de belangrijkste adviezen van het afgelopen jaar besproken. Tevens wordt er in deze bijeenkomst gezamenlijk vooruit gekeken naar de komende ontwikkelingen. Deze brede bijeenkomst biedt de mogelijkheid voor de desbetreffende portefeuillehouder om bij te praten met het brede netwerk en waardering voor hun betrokkenheid uit te spreken.

Het adviesorgaan hecht er grote waarde aan om andere vormen van participatie en raadpleging te hanteren. We spraken al eerder over de idee van het vormen van een digitaal burgerpanel in Wijchen. Het adviesorgaan gaat in 2024 verder onderzoeken hoe zij op deze al lopende ontwikkeling bij de gemeente kan inspringen.

Taken van het college van burgemeester en wethouders
Het wordt belangrijk geacht dat het adviesorgaan sociaal domein tijdig wordt betrokken bij de totstandkoming van beleid zodat het uitoefenen van invloed op die wijze mogelijk is. Het college draagt hier zorg voor.

Om haar taken als adviesorgaan goed te kunnen vervullen is het van belang dat het adviesorgaan wordt ondersteund en gefaciliteerd. Voorbeelden hiervan zijn het beschikbaar stellen van vergaderruimte en de beschikbaarheid van een ambtelijk secretaris.

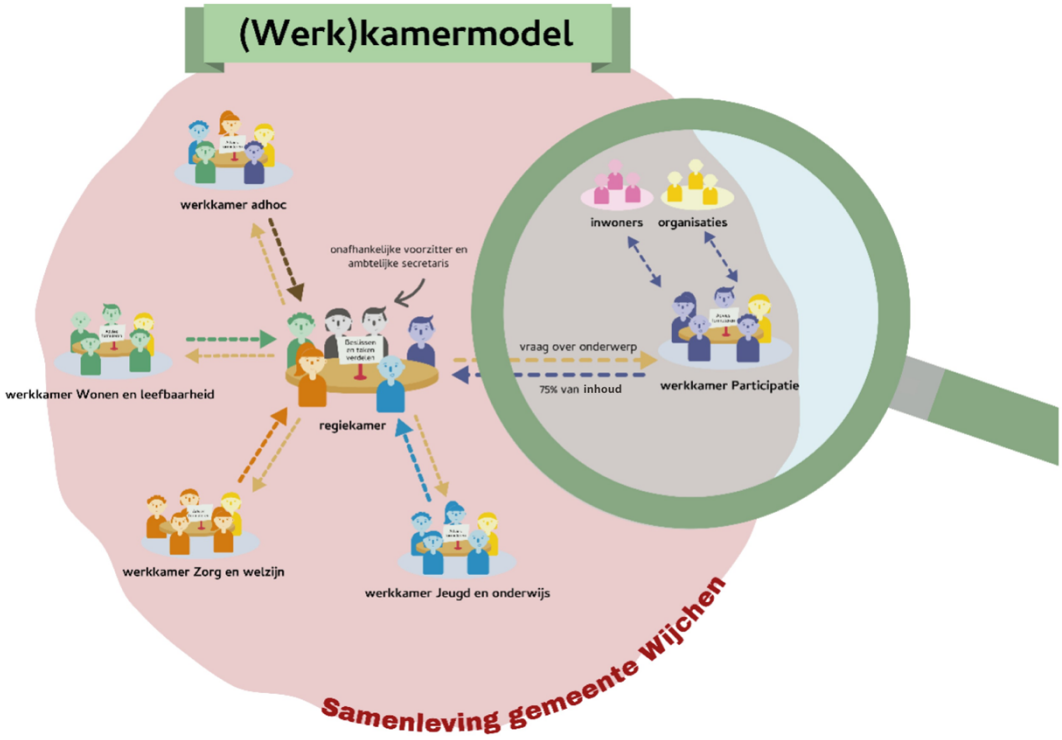
Het doel van de functie van ambtelijk secretaris is: Het verrichten van beleidsvoorbereidende, –ondersteunende en -adviserende werkzaamheden en het bieden van secretariële en/of managementondersteuning ten behoeve van het toegewezen adviesorgaan.
Naast het belang van deze rollen is voldoende beschikbare capaciteit van belang. De taakomschrijving van de ambtelijk secretaris richt zich op: communicatief vaardig en gericht op verbinding tussen regiekamer, college en collega's en het integraal gedachtengoed goed kan vormgeven in de praktijk. Een eerste inschatting van de capaciteit van beide rollen: 12x per jaar, afstemming intern, voorbereiding, zaken uitzetten, bemiddelen conflicten, notulist. Ambtelijk secretaris; 24 dagdelen per jaar, koppeling naar bestuur en ambtenaren. Notulist: 12 dagdelen per jaar.

Model regiekamer en werkkamers

Om goed invulling te geven aan de twee ambities van het betrekken van het brede Wijchense netwerk en een goed samenspel met de gemeente, gaat het adviesorgaan werken vanuit het zogenaamde werkkamermodel.

Op basis van het werkkamer model hebben we het Wijchense model regiekamer en werkkamers verder op maat uitgewerkt.

Dit model ziet er schematisch als volgt uit:

Het oorspronkelijke Werkkamer model

Dit model wordt toegepast in de gemeente Venray. Een belangrijk uitgangspunt en ambitie van dit model is dat het bijdraagt aan verdere lokale netwerkontwikkeling. Daarnaast neemt de slagkracht gezien de compacte bemensing van de regiekamer toe.

Dit model bestaat uit een centrale regiekamer met circa vijf leden. Zij brengt advies uit aan het college van B&W, zij richt zich op het signaleren, informeren en adviseren. Naast dit centrale adviesorgaan zijn er vijf werkkamers. Deze werkkamers zijn vaste groepen die bestaan uit ongeveer vier deelnemers en een voorzitter. Elke werkkamer levert input op een bepaald thema. De werkkamers stellen conceptadviezen op. In elke werkkamer zitten minimaal drie leden die input geven en adviezen voorstellen voor het sociaal domein, die in het adviesorgaan worden besproken. Er is ook altijd ruimte om een ad-hoc werkkamer vorm te geven. De regiekamer brengt formeel het advies uit aan het college.

Wijchens model met regiekamer en werkkamers
Voor Wijchen streven we naar meer flexibiliteit dan het oorspronkelijke werkkamer model. We beseffen dat enige structuur nodig is. Sommige situaties als bij een wetsverandering vragen om continuïteit en borging van kennis. In de praktijk betekent dat er werkkamers langer aanblijven voor complexere situaties. Een wisselende samenstelling van de werkkamers zorgt voor een optimaal gebruik van het bestaande netwerk in de Wijchense samenleving. De regiekamer blijft de regie houden.

Binnen het nieuwe adviesorgaan sociaal domein Wijchen kiezen we voor een regiekamer en flexibele werkkamers.

De regiekamer kijkt in welke werkkamer een onderwerp belegd kan worden. In de regiekamer zitten naast een onafhankelijk voorzitter, ambtelijk secretaris en notulist, de trekker van de werkkamers. De regiekamer adviesorgaan sociaal domein is de eindverantwoordelijke voor de advisering aan het college tevens fungerend als dagelijks bestuur van het netwerk adviesorgaan sociaal domein. Het voorstel is om te starten met de volgende vijf flexibele (op actualiteit inzetbare) werkkamers:

- Participatie, het gaat hier om gevolgen van de **Participatiewet** (vroeger heette dat de **Bijstandswet**). Die gaat over werk, inkomen en meedoen.
- Wonen, Leefbaarheid en Toegankelijkheid
- Zorg en Welzijn
- Jeugd en Onderwijs
- Ad hoc

Een werkkamer is per vraagstuk werkzaam en benut optimaal de aanwezige kennis en ervaring van organisaties en personen.

Samenstelling regiekamer en werkkamers
De regiekamer kan bestaan uit afgevaardigden van lokale belangenorganisaties en individuele burgers. Zij bestaat uit een onafhankelijk voorzitter, trekkers van de werkkamers, een ambtelijk secretaris en een ambtelijk notulist. De regiekamer laat zich voeden door de werkkamers. De leden van de regiekamer hebben geen directe betrokkenheid of binding met het bestuur van de gemeente, waaronder ook begrepen leden van een commissie(pool) of leden van de gemeenteraad.

De leden van de regiekamer worden door het college benoemd voor een zittingsperiode van maximaal vier jaar (met rooster van aftreden). Herbenoeming is voor een periode van maximaal vier jaar mogelijk.
De voorzitter van de regiekamer is onafhankelijk, en niet gebonden aan- of betrokken bij een belangenorganisatie of gemeente en wordt benoemd door het college op voordracht van de leden van de regiekamer. De voordracht geschiedt op basis van een unaniem door de leden van

de regiekamer genomen besluit. De samenstelling van de werkkamers gebeurt naar inschatting van wie de best passende organisaties of personen uit het netwerk van de Wijchense samenleving zijn. Van belang is wel dat er consequent één persoon de constante factor is in een werkkamer. Deze persoon noemen we de trekker van de werkkamer, hij/zij maakt ook deel uit van de regiekamer.

Het lidmaatschap van de regiekamer eindigt door:

- het verstrijken van de zittingsduur;
- aftreden op eigen verzoek;
- overlijden;
- opzeggen van het vertrouwen door een gewone meerderheid van de zitting hebbende leden.

Evaluatiemomenten

Het toepassen van het Wijchense regiekamer en werkkamermodel vraagt van alle betrokkenen een andere manier van werken en daarmee een cultuuromslag. Het model moet gezien worden als een groeimodel, als stip op de horizon. Het functioneren van de regiekamer en werkkamers, wordt minimaal eens per drie jaar geëvalueerd door het college tezamen met het adviesorgaan. Omdat dit adviesorgaan start in 2024 volgen in de eerste drie jaar jaarlijkse evaluatiemomenten. Daarbij wordt gekeken naar de uitgebrachte adviezen maar ook in hoeverre het nieuwe model van advisering is ingevoerd. Waar nodig kan de werkwijze en verdere doorontwikkeling van het adviesorgaan worden bijgestuurd. Het is mogelijk deze evaluatie onderdeel te laten zijn van de jaarlijkse netwerkbijeenkomst sociaal domein.

Werkwijze adviesorgaan

Voor het goed werken van het adviesorgaan is het samenspel tussen gemeente, adviesorgaan en inwoners van groot belang. Voor een goede uitoefening van het adviesrecht verstrekt het college tijdig, in ieder geval zes weken vóór de datum waarop het college een besluit neemt over het vast te stellen beleid, alle informatie die het adviesorgaan sociaal domein voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft. Naast deze termijn van zes weken is het van groot belang voor goede advisering dat het adviesorgaan al eerder betrokken is bij desbetreffend beleidsproces. De belangenorganisaties die betrokken zijn bij het adviesorgaan informeren en raadplegen hun eigen achterban. De leden van de regiekamer zitten er op vrijwillige basis in en ontvangen een vergoeding per vergadering. In principe geldt deze vergoeding niet voor deelnemers aan de werkkamers, tenzij ze langdurig bij elkaar komen. Er is tevens een onkostenvergoeding.

De regiekamer heeft geen bevoegdheden in zaken betreffende individuele klachten, bezwaarschriften en andere zaken met betrekking tot individuele personen.

Inhoudelijk toetsingskader

De regiekamer sociaal domein en de werkkamers hanteren bij het opstellen van zowel gevraagde als ongevraagde adviezen een inhoudelijk toetsingskader. Dit toetsingskader is ook een hulpmiddel bij het participerend tot stand laten komen van nieuw beleid.

Het doel is te komen tot een gewogen oordeel om het voorgestelde beleid en de eigen voorstellen en deze eenduidig te toetsen aan de bedoeling van de invulling van het sociaal domein. Het vorm en inhoud geven aan cliënt- en burgerbetrokkenheid op gebieden van de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Wmo, schuldhulpverlening en Jeugdwet.

Het toetsingskader bestaat uit de onderstaande vijf punten.
Doel is het bevorderen van de veerkracht en eigen regie op gezondheid/ welbevinden van inwoners.
1. Eigen kracht van de burgers. Draagt het beleidsvoorstel bij aan het vergroten van de eigen kracht van (kwetsbare) burgers? De compensatieplicht.
2. Netwerken van de burgers. Draagt het beleidsvoorstel bij aan het sterker worden van de informele netwerken (mantelzorgers, familie, vrienden, buren) van de burger?
3. Een inclusieve/toegankelijkere maatschappij. Draagt het beleidsvoorstel bij aan het in fysiek, sociaal en financieel opzicht toegankelijker worden van de maatschappij?
4. Een integrale benadering. Wordt de burger als een persoon gezien van wie de levensgebieden samenhangen?
5. Betrokkenheid van burgers en cliënten. Worden burgers en cliënten betrokken bij zowel het beleid als de praktijk van maatschappelijke participatie door kwetsbare burgers?

Tijdspad start Adviesorgaan sociaal domein Wijchen

Stap	Wat	Wie in de lead	Wanneer gereed
Voorstel adviesorgaan	Vaststellen in college en gemeenteraad	Betrokken ambtenaar	November - december ‘23
Verordening adviesorgaan	Vaststellen in college en gemeenteraad	Betrokken ambtenaar	November - december ‘23
Profielen en competenties leden regiekamer	Vaststellen in voorbereidingsgroep	Voorbereidingsgroep	Oktober ‘23
Werving nieuwe leden regiekamer en proces hiertoe afstemmen	Werving uitzetten via gemeentelijke kanalen (na vaststelling voorstel)	Adviesorgaan i.o. en betrokken ambtenaar	December - maart ‘24
Statuten	Aanpassen aan nieuwe situatie	Adviesorgaan i.o.m. ambtelijk secretaris	Januari ‘24
Start interim adviesorgaan	Start interim regiekamer	Interim Adviesorgaan	Van januari tot juli ‘24

Aandacht procedure ambtelijk secretaris		Ambtelijke organisatie	Maart ‘24
Organisatie en communicatie intern en extern	Brede communicatie over nieuwe adviesorgaan	Regiekamer	Januari – maart ‘24
In beeld brengen van organisaties	een overzicht van organisaties en personen op thema’s	Regiekamer i.o.m. ambtelijk secretaris	Januari - maart ‘24
Startbijeenkomst adviesorgaan	Met pr. moment incl. bestuurders	Interim Adviesorgaan en gemeente	Juli ‘24
Gezamenlijke fasering jaarplan 2024	Welke adviezen en datum bijeenkomst breed netwerk sociaal domein	Interim Adviesorgaan en gemeente	Februari – maart ‘24

Commissievergadering Wijchen

Dossiernummer	5059
Extern Zaak ID	Z/23/133830
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	7 december 2023
Agendapunt	6.2
Titel	133830 Beslisnota Routes voor de Lokale Energie Strategie Wijchen
Organisatieonderdeel	domein Fysieke leefomgeving - team Milieu
Eigenaar	Josten, Ron
Soort nota	Beslisnota
Programma/Paragraaf	§2 Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s) Wijchen	Schouten, B. (Bea)

Bijlagen
133830 beslisnota Routes voor de Lokale Energie Strategie Wijchen
bijlage 1: Notitie “Twee mogelijke routes voor de Lokale Energiestrategie Wijchen”

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Stukken Agendacommissie Wijchen	3 november 2023
Raad Informatiebijeenkomst openbaar Wijchen	23 november 2023
Commissievergadering Wijchen	**7 december 2023**
Raad openbaar Wijchen	19 december 2023

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van de inhoud van de bijlage;
2. Uit de voorgestelde routes route 2 te kiezen;
3. Het college opdracht te geven de gekozen route verder uit te werken in een Lokale Energie Strategie Wijchen.

Openbaar Zaaknummer: Z/23/133830

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Routes voor de Lokale Energie Strategie Wijchen

Voorgesteld besluit
De gemeenteraad besluit:
1. Kennis te nemen van de inhoud van de bijlage;
2. Uit de voorgestelde routes route 2 te kiezen;
3. Het college opdracht te geven de gekozen route verder uit te werken in een Lokale Energie Strategie Wijchen.

Aanleiding en toelichting
Wereldwijd is afgesproken om klimaatverandering tegen te gaan en de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad. Het Klimaatakkoord uit 2019 is daar de Nederlandse uitwerking van. Ook de gemeente Wijchen staat aan de lat om haar deel bij te dragen aan de vermindering van de CO2 uitstoot. De Lokale Energie Strategie (LES) geeft inzicht in wat de mogelijkheden zijn om CO2 te reduceren en energieneutraliteit te behalen en wat deze mogelijkheden inhouden.

We volgen de landelijke doelstelling van 55% reductie van CO2…
Als we het landelijke doel als streven aanhouden komt dat neer op een reductie van 55% van de CO2 uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990. In 1990 bedroeg de CO2-uitstoot in Wijchen 247 Kton, in 2030 zou dit dus nog maar 111 Kton mogen zijn. Na 1990 hebben verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden die ervoor hebben gezorgd dat de CO2 emissie bijna gelijk is gebleven. Deze ontwikkelingen zijn onder andere:
- Komst van bedrijventerrein Bijsterhuizen
- Aanleg van grote wijken zoals Kerkeveld en Huurlingsedam
- Met de komst van meer huishoudens komt ook meer verbruik, nieuwe auto’s en meer vervoersbewegingen.

De meest recente data laat zien dat we rond de 236 Kton uitstoot zitten. Dat betekent dat we nog een reductie van 125 Kton te gaan hebben tot 2030.

En we willen ook energieneutraal worden.
Daarnaast heeft de gemeente als doel om energieneutraal te zijn. Dit betekent dat alle energie die in de gemeente wordt gebruikt binnen de gemeente duurzaam opgewekt wordt. In 2021 verbruikte de gemeente 641 TJ aan elektriciteit en 1.630 TJ aan warmte, dit is voornamelijk gasverbruik. Om volledig energieneutraal te worden moet 1.932 TJ duurzame energie worden opgewekt.

Twee mogelijke routes om doelen te halen
We hebben twee mogelijke routes geformuleerd die gebaseerd zijn op bestaand beleid en afspraken, bestaande metingen en gegevens, verkenningen van het Planbureau voor de Leefomgeving en rolopvatting van de overheid. Het uitgangspunt voor beide routes is: realistisch, praktisch en haalbaar. Het laatste aspect is gezien de opgave lastig. De voorliggende gegevens in de LES laten zien dat de weg naar de doelen een uitdaging is die veel zal vergen. In beide routes halen we de landelijke doelstelling van 55% reductie

niet. En ook energieneutraal worden is een enorme uitdaging. We weten nu waar we staan en wat de impact is van de keuzes en maatregelen die we straks in de LES opnemen. Met route 2 leveren wij een maximale en realistische inspanning en daarom vragen we de raad om de keuze voor route 2 te bekrachtigen zodat de LES verder uitgewerkt en vastgesteld kan worden en een uitvoeringsprogramma kan worden opgesteld.

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluiten (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
22-06-2023	Z/23/092883 Startnotitie Lokale Energiestrategie en Uitvoeringsprogramma

Routes kort beschreven
Bij route 1 voeren we het huidig beleid en afspraken uit en blijven we doen wat we nu ook al doen. Hierbij geven we ook invulling aan de afspraken die landelijk, provinciaal en regionaal al gemaakt zijn. Hierdoor behalen we de landelijke CO2-doelstelling voor 2030 niet en blijft er een gat van 40 Kton. In deze route is ten aanzien van energieneutraliteit geen doel gesteld en komen we uit op 38% energieneutraliteit.

In Route 2 doen we hetzelfde als in route 1 en zetten we in op ambitieuze en realistische vermindering van CO2 uitstoot in sectoren waar de gemeente het meeste invloed op heeft. We doen dit pro-actief, jagen ontwikkelingen aan en helpen initiatieven kansen te pakken. Hierdoor kunnen we 9 Kton CO2 extra reduceren maar blijft het gat nog altijd 31 Kton. Daarnaast zorgen we in deze route voor zodanig meer opwek van stroom en alternatieve warmtebronnen dat energieneutraliteit dichterbij komt en wel tot 55%.

Overeenkomsten
In alle routes:
- volgen we tenminste de landelijke beleidslijn, de afspraken uit het Gelders Energie Akkoord (GEA), de afspraken in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) en zijn besparingen die verwacht worden op basis van dit beleid al meegenomen;
- voldoen we aan de huidige wettelijke verplichtingen vanuit het Rijk;
- geldt dat wat we niet tussen nu en 2030 reduceren, tussen 2030 en 2050 gedaan zal moeten worden, omdat in 2050 de CO2 uitstoot op 0 moet uitkomen.

Verschillen
Route 2 gaat over een meer pro-actieve en aanjagende rol van de gemeente en mede-overheden dan in route 1. Ook wordt in route 2 actiever ingespeeld op initiatieven van inwoners en stakeholders en kansen die zich voordoen.

In de onderstaande tabellen staan de verschillen tussen de routes. De cijfers geven het percentage besparing van CO2 uitstoot in 2030 ten opzichte het referentiejaar 2019. Waar er verschillen zitten tussen de routes is dit blauw gearceerd.

Het percentage besparing aardgas in woningen is ter illustratie ook omgerekend naar hoeveel woningen er dan daadwerkelijk van het aardgas afgehaald moeten worden. Voor het percentage besparing op personenauto's is dit ook omgerekend naar het aantal brandstofauto's dat dan 'fossielvrij' zou moeten worden door over te gaan op elektrisch rijden of omdat huishoudens de auto inruilen voor duurzame alternatieven zoals OV, deelauto of fiets. In de tabel is ook een kolom opgenomen met cijfers over de CO2 uitstoot in 2019 naar categorie. Hiermee wordt per categorie duidelijk hoe groot de CO2 uitstoot is en dus de mogelijke impact van iedere route.

Daarnaast zijn er nog een aantal categorieën waar ook een besparing op behaald moeten worden, het percentage daarvan is voor alle routes gelijk. Dit zijn categorieën waar de gemeente minder invloed op heeft. Deze categorieën staan niet in het onderstaande overzicht.

Doel	**Routes**	
	1. Huidig beleid	**2. Huidig beleid en pro-actief kansen**
Verschil CO2 uitstoot tov reductiedoel van 55% minder in 2030	-40 Kton CO2	-31 Kton CO2
% Energieneutraal (horizon 2050)	38% 100TJ gerealiseerd + 342 TJ in pijplijn (60 ha zonne-energie en 3 windmolens) + 296 TJ hernieuwbare warmte ---------- 738 TJ totaal	55% route 1 + 342 TJ opwek hernieuwbare energie ---------- 1.080 TJ totaal

CO2 besparing in 2030 per categorie	**CO2 uitstoot (Kton) in 2019**	**1. Huidig beleid**	**2. Huidig beleid en pro-actief kansen**
besparing aardgas in woningen	42,6	**19% = 3.535 woningen**	**20% = 3.722 woningen**
besparing aardgas in commerciële dienstverlening	7,1	38%	50%
besparing aardgas in publieke dienstverlening	4,1	38%	80%
publieke dienstverlening elektriciteit	5,3	--	80%
wegverkeer personenauto's	42	**26% = 5.984 minder brandstofauto's**	**25% = 5.833 minder brandstofauto's**
materieel-mobiele werktuigen	7,4	11%	50%
besparing aardgas in industrie	34,4	23%	30%

Gewenst resultaat
De raad neemt het voorstel over om voor route 2 te kiezen welke de basis wordt voor een uitgewerkte strategie tot 2030 en een uitvoeringsprogramma.

Argumenten
1.1. De energietransitie vraagt om een ambitieuze én realistische koers
In de energietransitie gaat het veelal om trajecten die veel tijd kosten en waarvoor vaak nog geen blauwdruk is. Tegelijkertijd zullen overheid en stakeholders een route en koers moeten aanhouden die ambitieus is maar ook realistisch en praktisch. Door een tandje bij te schakelen in route 2 levert Wijchen de maximale inspanning die ook nog realistisch is. Door te blijven monitoren kan er altijd bijgesteld worden, en kan later ook de route worden ge-update en zo nodig bijgesteld. Een verdergaande route dan route 2 voldoet niet aan de uitgangspunten realistisch, praktisch en haalbaar en is daarom vertaald naar een vergezicht.

1.2. Keuze van de route is een bevoegdheid van de raad
Omdat het gaat over een keuze die een behoorlijke impact zal hebben op verschillende beleidsterreinen en voor de lange termijn is het aan de raad om deze keuze te maken. Het college geeft inzicht in de mogelijke routes en stelt de raad voor te kiezen voor route 2. De raad kan dit voorstel overnemen dan wel amenderen. Het college gaat vervolgens over de uitwerking van de keuze in een strategie en uitvoeringsprogramma.

Tegenargumenten en risico's
2.1. De ontwikkelingen in de energietransitie gaan snel
Er is steeds meer aandacht voor de energietransitie en daarmee ook continu vernieuwing en verandering van technische oplossingen en mogelijkheden. De Lokale Energie Strategie zal dan ook, onafhankelijk van welke route er gekozen wordt, over een tijdje achterhaald zijn. Echter, de opgave is groot en de tijd beperkt, dus stil blijven staan is geen optie. Om zicht te houden op het doel zullen we jaarlijks rapporteren over de voortgang van de LES en tweejaarlijks met de raad afwegen of er bijstellingen nodig zijn.

2.2. Netcongestie heeft forse impact op de duurzame opwek van energie
Een van de grootste belemmeringen voor het behalen van energieneutraliteit is de beperkte capaciteit op het net, ook wel netcongestie genoemd. Hierdoor kunnen zonne- en windparken niet aangesloten worden op het elektriciteitsnet en dus niet gerealiseerd worden. Dit probleem doet zich voor bij zonnepark Bankhoef en windpark Bijsterhuizen. Ook merken inwoners met zonnepanelen op hun dak bij een zonnige dag dat zij niet altijd al hun opgewekte stroom op het net kwijt kunnen.
Het aanpakken van netcongestie is in eerste instantie een taak van de netbeheerder Liander, maar de gemeente kan bijdragen aan de oplossing van dit probleem door te zorgen voor een goede energiemix en actief met de netbeheerder samen te werken. Bij een goede energiemix worden diverse bronnen zoals zon- en windenergie en andere energiebronnen gecombineerd om een continue en betrouwbare stroomvoorziening te waarborgen.
Daarnaast werkt de gemeente samen met Liander aan mogelijke oplossingen zoals een smart energy hub bij Bijsterhuizen en een meerjarig programma voor verzwaring van het laagspanningsnet in bestaande wijken en kernen.
Vooralsnog zijn de ontwikkelingen en problemen rond netcongestie niet helemaal te overzien. De problemen zullen niet helemaal opgelost kunnen worden. Wij gaan er van uit dat op termijn de gevolgen van netcongestie steeds duidelijker worden.

2.3. Het is niet inzichtelijk wat de kosten zijn, bestaand budget is leidend
De strategie en het uitvoeringsprogramma zorgen voor een gerichte inzet van middelen. Echter, in deze fase is lastig in te schatten wat globaal de kosten zijn van de verschillende routes. Dit heeft te maken met de complexiteit van de energietransitie. Het strekt zich uit over verschillende beleidsterreinen en een langere periode.
Voor veel trajecten geldt dat er geen blauwdruk is die gevolgd kan worden. Dit betekent dat er leergeld moet worden betaald. Sommige maatregelen uit het uitvoeringsprogramma zullen straks misschien niet werken zoals vooraf bedacht. We zullen het dan over een andere boeg moeten gooien om de beoogde doelen alsnog te behalen. Ook kan blijken dat we meer, of minder middelen (fte, €) nodig hebben dan vooraf gedacht.

Financiële gevolgen
Dit besluit heeft financiële consequenties, die (nog) niet goed zijn in te schatten, zie hierboven 2.3. De uitvoering van beide routes moet met onderstaande middelen, die leidend zijn, gebeuren.

De kosten voor het opstellen van de Lokale Energiestrategie (LES) zelf en het bijbehorend uitvoeringsprogramma bedragen circa €75.000 en worden ten laste gebracht van het budget Energietransitie 649025. Dit budget bevat jaarlijks structureel € 160.000. Hier komen dit jaar en de volgende twee jaar nog extra middelen vanuit het Rijk bij: in 2023 € 723.794, in 2024 € 730.360 en in 2025 € 736.925.
Met de extra middelen en de structurele middelen worden de LES en straks de uitvoering van de strategie en het uitvoeringsprogramma bekostigd.

Communicatie
Niet van toepassing in deze fase.

Inwonersparticipatie
Op 27 september heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden met diverse stakeholders en vertegenwoordigers van inwoners. Tijdens deze bijeenkomst hebben zij kunnen meepraten over de invulling van routes. Hierbij werden suggesties gedaan als ‘gebruik de lokaal opgewekte energie ook lokaal’, ‘stimuleer gebruik van fiets en OV’ en ‘begin met isoleren van woningen met slechtste energielabels’. Ook werd opgeroepen om verder te kijken dan zon- en windenergie zoals de energiedrager waterstof en kernenergie.

Daarnaast zal er een workshop worden georganiseerd voor jongeren om hun input op te halen. Ook kunnen inwoners laagdrempelig input leveren via een digitale enquête.

Uitvoering of Vervolgstappen
Hieronder een overzicht van de stappen en producten met een voorstel voor de betrokkenheid van de raad:

LES beslisnota raad | beschrijving routes, voorstel route, hoofdlijnen strategie per opgave

31 oktober:	behandeling in college B&W
3 november:	agendacommissie
23 november:	politieke avond
7 december:	commissie
19 december:	raadsvergadering, keuze route

Uitwerken gekozen route, strategie per opgave, begin maken uitvoeringsprogramma
December-februari 2024

Vaststellen Lokale Energie Strategie in 2024 (op basis van voorlopig schema):
27 februari : behandeling in college B&W
1 maart: agendacommissie
14 maart: commissie
28 maart: raadsvergadering

Opstellen en vaststellen Uitvoeringsprogramma LES door college
Oktober 2023-april 2024

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel
Advies
Het team Energietransitie en de teams Financiën, Communicatie, Verkeer/vervoer, Wonen, Economische zaken en Natuur/landschap adviseren:
1. Kennis te nemen van de inhoud van de bijlage;
2. Uit de voorgestelde routes route 2 te kiezen;
3. Het college opdracht te geven de gekozen route verder uit te werken in een Lokale Energie Strategie Wijchen.

Bijlagen:
1. Notitie "Twee mogelijke routes voor de Lokale Energiestrategie Wijchen" 10 oktober 2023, Sweco.

SWECO

Twee mogelijke routes voor de Lokale Energiestrategie Wijchen

CONCEPT VERSIE

10-10-’23

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Achtergrond	4
3.	Waar staat Wijchen nu: nulmeting	5
	Intermezzo: beelden voor een energieneutrale toekomst	8
4.	Waar moeten we naar toe?	10
5.	Mogelijke routes	14
6.	Conclusies	20
	Bijlage 1: definities Bijlage 2: uitleg thema's	21

SWECO

1. Inleiding

In deze notitie worden de 2 mogelijke routes voor de Lokale Energie Strategie (LES) in hoofdlijnen uiteengezet. Nadat de raad zich heeft uitgesproken over de routes, zal de voorkeursroute uitgewerkt worden tot een Lokale Energie Strategie en een bijbehorend uitvoeringsprogramma. De LES zal daarmee richting geven aan het beleid op het gebied van energietransitie van de komende jaren.

In de startnotitie van juni hebben we het hoe en waarom van de LES geschetst. De kaders en uitgangspunten uit de startnotitie hebben geleid tot 2 mogelijke routes. De LES is een update van het Energieplan op hoofdlijnen ‘ Samen naar een duurzaam Wijchen’ van 2018. Deze update is nodig omdat de ontwikkelingen in de energietransitie snel gaan. Om een paar voorbeelden te noemen:

- De klimaatwet van 2020 en de herziening daarvan in 2023 waarin opgenomen is dat er in 2030 55% CO2 gereduceerd moet zijn ten opzichte van 1990
- De Europese Green Deal
- De problemen rondom netcongestie
- Allerlei technische ontwikkelingen

Daarnaast zijn er ook lokale ontwikkelingen geweest zoals het Strategisch Kompas 2035 en het Warmteplan .

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 gaan we in op waarom we precies een LES nodig hebben en waar de doelen die in de LES genoemd worden uit voortkomen. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van de nulmeting beschreven. Dan volgt een intermezzo waarin de mogelijke scenario’s voor een energieneutrale toekomst geschetst worden. Hoofdstuk 4 gaat dieper in op de gestelde doelen. In hoofdstuk 5 worden de twee routes besproken. Om in hoofdstuk 6 de conclusies te presenteren.

Strategisch Kompas 2035:

“We zetten de bestaande actieve koers voort. Dit betekent dat we het landelijk beleid en tempo volgen en haalbare initiatieven/ projecten ondersteunen. We vervullen een proactieve, aanjagende rol waar het nodig is om kansen te pakken en nieuwe initiatieven en ontwikkelingen van de grond te krijgen. De exacte ambitie en stappen werken we uit in de Lokale Energiestrategie en uitvoeringsagenda”.

2. Achtergrond

Klimaatverandering en opwarming hebben schadelijke gevolgen voor mens en milieu
In het klimaatakkoord dat in 2015 werd gesloten in Parijs, hebben bijna alle landen van de wereld zich gecommitteerd om de wereldwijde temperatuurstijging te beperken tot 1,5 graden Celsius boven het pre-industriële niveau. Deze doelstelling is gebaseerd op wetenschappelijke inzichten die aantonen dat een opwarming van meer dan 1,5 graden aanzienlijk schadelijke gevolgen zal hebben voor het milieu en de mensheid. Het is van cruciaal belang om deze grens te respecteren om de ergste gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme weersomstandigheden, stijgende zeespiegel, en verlies van biodiversiteit, zoveel mogelijk te voorkomen.

Met het huidige tempo van CO2-uitstoot zullen we waarschijnlijk de grens van 1,5 graden wereldwijde opwarming overschrijden. Om deze zorgwekkende ontwikkeling aan te pakken, hebben veel landen, waaronder Nederland, zichzelf verplicht om veel meer inspanningen te leveren om hun CO2-uitstoot te verminderen. Dit aanpakken vergt een inspanning van iedereen. Inwoners, bedrijven en overheden moeten samenwerken. In verhouding lijkt de CO2-uitstoot van Wijchen misschien onbelangrijk, maar alleen door een gezamenlijke inspanning zorgen voor een leefbare aarde voor toekomstige generaties.

Wijchen volgt de landelijke lijn: 55% CO2 reductie in 2030 en energieneutraal in 2050

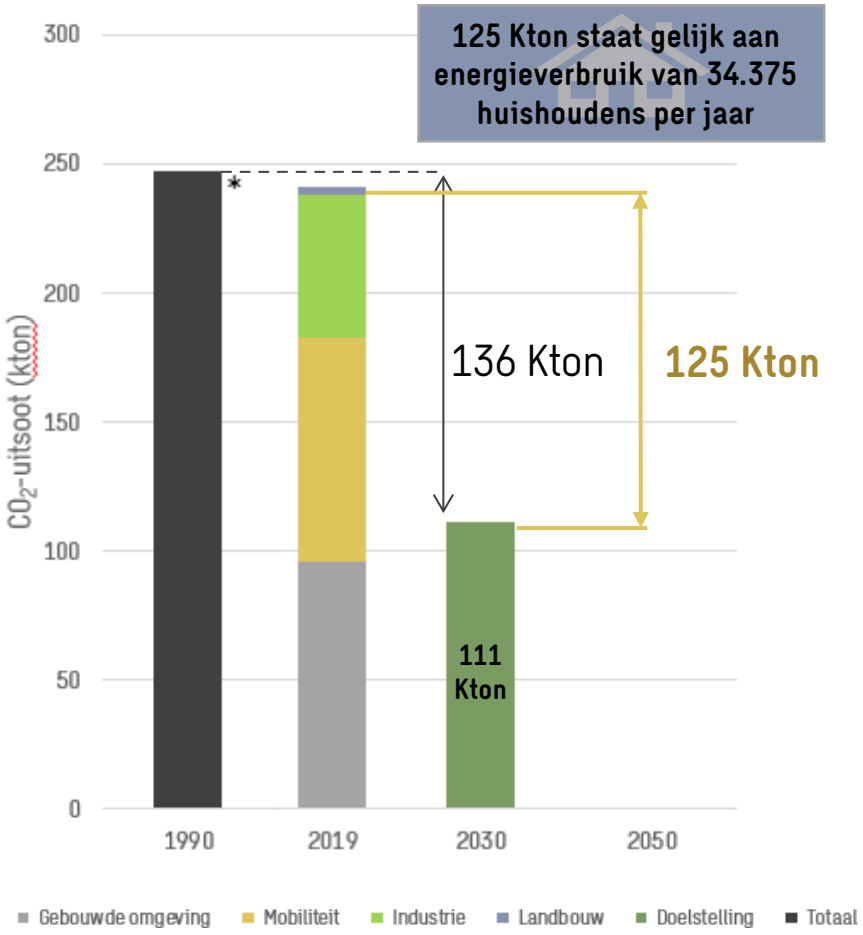
In dit kader heeft Nederland zich ten doel gesteld om in 2030 een CO2-emissie reductie van 55% te realiseren ten opzichte van 1990. Dit jaar is wereldwijd gekozen als referentiejaar voor CO2-emissies. Daarnaast gaat het Nationale Klimaatakkoord uit van 100% duurzaam opgewekte energie in 2050. Deze doelstelling is bedoeld om het land op koers te houden voor het behalen van de doelen van het Parijse klimaatakkoord, waaronder het beperken van de opwarming tot 1,5 graden.

In het coalitieakkoord 2022-2026 is de ambitie uitgesproken voor een energieneutrale en duurzame toekomst en afgesproken om de landelijke lijn te volgen Daarmee heeft de gemeente Wijchen zich gecommitteerd aan deze doelstellingen.

3. Waar staat Wijchen nu: nulmeting

3.1. Op weg naar 55% minder CO_2 in 2030

Met een nulmeting wordt inzichtelijk gemaakt wat de huidige stand van zaken in Wijchen is ten opzichte van de doelstelling van 55% CO2 reductie in 2030. Vanwege Covid-19 zijn de jaren 2020 en 2021 niet representatief, vooral op het gebied van mobiliteit. Omdat nog niet alle cijfers van 2022 beschikbaar zijn gebruiken we 2019 als vergelijkingsjaar.

55% CO_2-reductie betekent: van 247 Kton naar 111 Kton!

De uitstoot in 1990, het nationale referentiejaar, bedroeg 247 Kton CO2. De beoogde uitstoot in 2030 bij een CO2 emissie reductie van 55% zou 111 Kton CO2 moeten zijn.

Ontwikkelingen na 1990 in Wijchen zorgen voor weinig verschil tussen 1990 en 2019

Na 1990 heeft Wijchen een sterke groei doorgemaakt die ervoor heeft gezorgd dat de CO2 emissie licht is afgenomen. De ontwikkelingen die in de periode tussen 1990 en 2019 hebben plaatsgevonden zijn onder andere:

- Komst van bedrijventerrein Bijsterhuizen
- Aanleg van grote woonwijken zoals Kerkeveld en Huurlingsedam
- Met de komst van meer huishoudens komt ook meer enegieverbruik, nieuwe auto's en meer vervoersbewegingen

Wijchen heeft nog 125 Kton te gaan!!

De sterke groei van Wijchen tussen 1990 en 2019 heeft dus meer CO2-uitstoot gebracht maar tegelijkertijd is er op tal van fronten flink energie en CO2 bespaard. Als we beide zaken tegen elkaar afstrepen blijft er nog een aanzienlijk gat van 125 Kton CO2 over. Er moet dus nog 125 Kton CO2 bespaard worden tussen nu en 2030 om aan de landelijke doelstelling te voldoen. Het benadrukt het belang van verdere inspanningen en effectieve maatregelen om de CO2-uitstoot te verminderen en Wijchen op koers te houden voor de doelstelling van 55% CO2 emissie reductie en een duurzame toekomst.

3. Waar staat Wijchen nu: nulmeting

3.2. Hoeveel energie verbruikt Wijchen?

Ook voor energieneutraliteit is de huidige stand van zaken in kaart gebracht. Hiervoor is ook gekeken naar het meest representatieve jaar. Voor energieverbruik is dat 2021. Verbruikscijfers van warmte en elektriciteit zijn beschikbaar t/m 2021. Deze cijfers lijken representatief omdat mobiliteit hierin geen rol speelt.
In 2021 werd in Wijchen 641 TJ aan elektriciteit en 1.630 TJ aan warmte verbruikt. Voor warmteverbruik betreft het voornamelijk gas verbruik. Totaal gaat het dus om een verbruik van 2.271 TJ in 2021.

Energieverbruik gemeente Wijchen in 2021

Verbruik elektriciteit	Verbruik warmte
	
641 TJ	1.630 TJ

1 TJ is het energieverbruik van bijna 30 huishoudens per jaar

Wat betekent Energieneutraal?
Voor de gemeente Wijchen betekent dit dat alle benodigde energie in de hele gemeente wordt opgewekt uit duurzame, ook wel hernieuwbare, energiebronnen (zon, wind, biomassa, aardwarmte, waterkracht, etc.). Het omvat het verbruik van elektriciteit en warmte.

3. Waar staat Wijchen nu: nulmeting

3.3. Wijchen wil een energieneutrale toekomst.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat Wijchen op termijn energieneutraal wil worden en daarbij de landelijke lijn volgt. In het nationale Klimaatakkoord gaat uit van 100% duurzame energie in 2050. Om energieneutraal te kunnen zijn moet we ook weten hoeveel energie we gaan gebruiken in 2050. Het is echter lastig om te voorspellen wat het energieverbruik in de gemeente is in de toekomst. Dit is namelijk afhankelijk van verschillende factoren, zie tekstblok hiernaast.

De verwachting is dat het elektriciteitsverbruik richting 2050 tot 3 keer meer wordt, onder andere omdat er meer elektrisch auto's en andere elektrische apparaten zullen komen. Daarnaast zullen veel mensen overstappen naar een (hybride) warmtepomp, waardoor een groot deel van het warmteverbruik geëlektrificeerd wordt. Door de afhankelijkheid van de verschillende factoren is het niet mogelijk om een exacte voorspelling te doen over het energieverbruik in 2050. Op dit moment zijn er drie mogelijke toekomstbeelden voor het energieverbruik in 2050 waarmee een bandbreedte kan worden geschetst van de opgave. Deze toekomstbeelden worden op de volgende pagina's toegelicht.

Op het energieverbruik in de toekomst zijn veel factoren van toepassing. Zoals, maar niet uitsluitend:

- **Isoleren**: Er wordt de komende jaren veel geïsoleerd en daarmee energie bespaard. De potentie hiervan verschilt sterk per gebouw en acties van woningeigenaren.
- **Bevolkingsgroei**: Het is niet bekend hoeveel huishoudens of bedrijven in de toekomst richting 2050 gehuisvest zijn in Wijchen.
- **Verhoging elektriciteitsverbruik**: Gezamenlijk gaan we meer elektriciteit verbruiken. Dit komt door een toename aan elektrische apparaten, zoals airco's en elektrische auto's.
- **Verschuiving van warmteverbruik naar energieverbruik**: De gebouwde omgeving stapt over op een andere manier van verwarmen. Vaak is dit door middel van warmtepompen. Het warmteverbruik neemt daarmee af, maar warmtepompen gebruiken elektriciteit. Daarmee neemt het elektriciteitsverbruik toe.
- **Technologische ontwikkelingen**: De energiemarkt en technologieën evolueren voortdurend. Nieuwe doorbraken in energie-efficiëntie, opslagtechnologieën, en opwekking van hernieuwbare energie kunnen het energieverbruik drastisch veranderen en de vraag naar energie verminderen of vermeerderen.

In deze notitie gaan we vooral uit van zonne- en windenergie om tot energieneutraliteit te komen. De redenen hiervoor zijn dat deze technieken bewezen marktrijp zijn en op eigen grondgebied van de gemeente te realiseren zijn. Daarnaast zijn er nog andere technieken en bronnen die mogelijk in de toekomst een rol kunnen spelen. Hieronder volgen een aantal voorbeelden:

- Kernenergie
- Geothermie
- Groen gas
- Aquathermie (warmte uit water)
- Waterstof (als energiedrager)
- Restwarmte van de industrie

Nieuwe ontwikkelingen blijven we volgen zodat we deze kunnen toepassen wanneer dat aan de orde is.

Intermezzo: beelden voor een energieneutrale toekomst

Het energieverbruik in de toekomst is lastig te voorspellen. Daarom schetsen we drie mogelijke toekomstbeelden voor het energieverbruik in 2050, elk met een onderbouwing. Hiermee geven we de bandbreedte van minimaal en maximaal te verwachten verbruik in 2050 aan op basis van wat we nu weten. Voor een energieneutrale toekomst dient binnen die bandbreedte hernieuwbare energie te worden opgewekt binnen de gemeente.

1: Uitgaan van maximale besparing

In eerste instantie zetten we in op besparen en pas daarna kijken we naar de (duurzame) opwek van energie. De doelstelling voor besparen is, in lijn met het Gelders Energieakkoord (GEA), 1,5% per jaar vanaf 2013. Als we inzetten op maximaal besparen en 1,5% per jaar besparen op het absolute verbruik (2.271 TJ in 2021, zie pagina 6), zouden we gerekend vanaf 2022 in 2050 in totaal nog **1.510 TJ** verbruiken aan elektriciteit en warmte. In dit toekomstbeeld zouden we dezelfde hoeveelheid duurzaam op moeten wekken binnen de gemeente om energieneutraal te worden.

2. Doorgroei van Wijchen als uitgangspunt

Conform de Woondeal worden er tussen 2022 en 2030 nog 2.144 woningen toegevoegd in Wijchen. Het aantal daarna tot 2050 is nog onzeker. De toename in het aantal inwoners tot 2030 zal daarmee ruim 12% bedragen. Er blijft daarnaast sprake van een (op dit moment weliswaar wat afgezwakte) economische groei.

Kijken we naar het totale energieverbruik (elektriciteit en warmte, exclusief mobiliteit en conform Klimaatmonitor) dan zien we weinig verandering in de afgelopen 10 jaar. Zo was dat in 2012 het totale energieverbruik 2.306 TJ, in 2021 lag dit op 2.271 TJ (zie pagina 6). In die 10 jaar is er ook sprake geweest van een economische groei (rond de 4% per jaar) en het aantal inwoners is met circa 1,5% gestegen. In absolute aantallen is er dus eigenlijk weinig bespaard (ca 1,5%) in het energieverbruik, maar per hoofd van de bevolking is er dan wel bespaard.
Als we deze lijn doortrekken zal het huidige totale energieverbruik als gevolg van de relatief sterke groei niet of nauwelijks veranderen ten opzichte van 2021. Het verbruik per hoofd van de bevolking zal wel gestaag afnemen hetgeen ook als besparing kan worden gezien en waarop ook wordt ingezet. Vanuit dit oogpunt dient binnen de gemeente circa **2.271 TJ** duurzaam te worden opgewekt om energie neutraal te worden.

Intermezzo: beelden voor een energieneutrale toekomst

3. Verschuiving verhouding verbruik elektriciteit versus warmte

Op de voorgaande pagina hebben we aangegeven welke factoren onder andere van invloed zijn op de veranderende energievraag in de toekomst. Een van de belangrijkste factoren is dat als gevolg van de energietransitie de verhouding in het verbruik van elektriciteit en warmte verandert. Waar er thans meer dan 2x zoveel warmte wordt verbruikt dan elektriciteit, wordt dat in de toekomstige situatie omgedraaid.
Er zijn geen harde uitspraken te doen over deze ontwikkelingen, maar in de praktijk worden er wel enkele aannames gedaan in relatie tot het bestaande verbruik. Het betreft de volgende aannames:

- Het elektriciteitsverbruik wordt 2 keer (2030) tot 3 keer (2050) meer dan in de huidige situatie. Deze toename wordt vooral veroorzaakt door een toename aan elektrische apparaten, zoals airco's, warmtepompen en elektrische auto's. Voor dit toekomstbeeld gaan we gezien de ambitie van een energie neutrale toekomst uit van 2050. Dit betekent dat als gevolg van deze ontwikkeling het elektriciteitsverbruik in Wijchen stijgt van 641 TJ in 2021 naar **1.923 TJ** in 2050.
- Verschuiving van aardgasverbruik naar elektriciteitsverbruik: de gebouwde omgeving stapt over op een andere manier van verwarmen. Vaak is dit door middel van warmtepompen. Het warmteverbruik neemt daarmee af, maar warmtepompen gebruiken een aanzienlijke hoeveelheid elektriciteit. De toename van dit verbruik is in voorgaand punt berekend. Voor het overige warmteverbruik gaan we ervanuit dat de doelstelling behaald wordt om de volledige resterende warmtevraag te verduurzamen in 2050. In totaal is er in dit toekomstbeeld dus sprake van een verwacht energieverbruik **1.923 TJ** wat duurzaam dient te worden opgewekt om energieneutraal te worden.
- In dit scenario is er vanuit gegaan dat de doorgroei van Wijchen volledig energieneutraal plaatsvindt en er dus geen sprake is van een autonome toename van het energieverbruik.

De verschillen tussen de toekomstbeelden worden ook inzichtelijk gemaakt in de diagram op pagina 12. De kleuren van de kopjes van de toekomstbeelden stemmen overeen met de kleuren die gebruikt worden in deze diagram.

4. Waar moeten we naar toe?

4.1. Hoeveel duurzame energie opwek zit al in de pijplijn?

Om een mogelijke routekaart naar energieneutraliteit te bepalen is het allereerst belangrijk te weten wat er al aan hernieuwbare energie wordt opgewekt binnen de gemeente. Onderstaand geven we aan wat de bestaande hernieuwbare opwek is (2021) en wat er al in de pijplijn zit vanwege verleende vergunningen of lopende onderzoeken.

Situatie 2021

In 2021 werd in de gemeente 100 TJ elektriciteit hernieuwbaar opgewekt. Hierin zit de opwek van zonnepark Kampbroek en zon op daken. Daarnaast wordt er ook hernieuwbare warmte opgewekt, namelijk 46 TJ. Dit betreft warmte door houtkachels. In de diagram op de volgende pagina staat het verbruik en opwek naast elkaar.

Zon, wind en een mogelijk warmtenet in de pijplijn

Elektriciteit

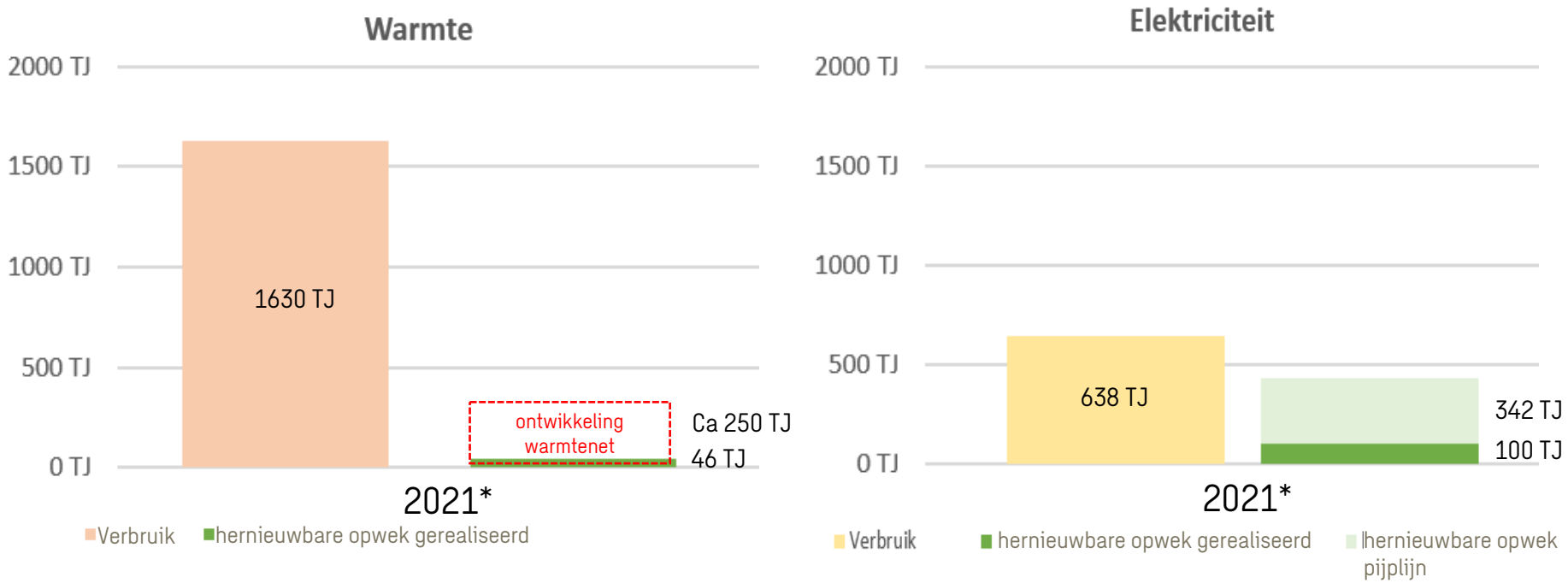
Naar verwachting worden er de komende jaren nog veel zonnepanelen op daken (grootschalig op grote dakoppervlakken en kleinschalig op woningen) gelegd en zonnepark Bankhoef is vergund. De vergunning voor 3 windturbines bij Bijsterhuizen is daarnaast in voorbereiding. Al deze inspanningen leiden tot een extra opwek van hernieuwbare elektriciteit ter grootte van ca **342 TJ**.

Warmte

In Wijchen wordt momenteel verkend of collectieve alternatieven voor aardgas ook haalbaar zijn. Voor Wijchen wordt onderzocht of een warmtenet dat gevoed wordt met restwarmte van de ARN kan worden toegepast. We hebben in een diagram op de volgende pagina een inschatting gegeven van de mogelijke bijdrage van een dergelijk warmtenet. De ontwikkeling is echter nog erg onzeker omdat er op meer plaatsen in de omgeving vraag is naar aansluiting op een warmtenet vanuit de ARN. Daarnaast wordt er gekeken naar de mogelijkheden van een warmtenet op basis van aquathermie (warmte uit water). Omdat er nog heel veel onzekerheden zijn bij deze laatste optie is deze niet meegenomen in de diagram op de volgende pagina.

4. Waar moeten we naar toe?

4.1. Hoeveel duurzame energie opwek zit al in de pijplijn?

* Verbruikscijfers van warmte en elektriciteit zijn thans beschikbaar t/m 2021. Deze cijfers lijken representatief omdat mobiliteit hierin geen rol speelt. Mobiliteitscijfers in Corona-tijd worden niet representatief geacht.

4. Waar moeten we naar toe?

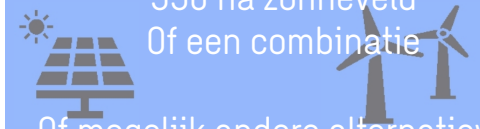
4.2. Hoeveel duurzame energie moeten we nog opwekken?

Voor een energie neutrale toekomst moet het verbruik binnen de gemeente en de hernieuwbare opwek binnen de gemeente gelijk zijn. Hiervoor kijken we naar jaarcijfers. Ondanks dat het toekomstige verbruik lastig in exacte getallen te voorspellen is, is er op pagina 8 en 9 een inzicht gegeven waarop voorgesorteerd kan worden. Op basis van de huidige inzichten wordt geadviseerd om ten minste rekening te houden met de bandbreedte van toekomstbeeld 2 en 3. Hierbij dient opgemerkt te worden dat op basis van monitoring bijstelling plaats kan vinden van het te verwachten 'gat'.

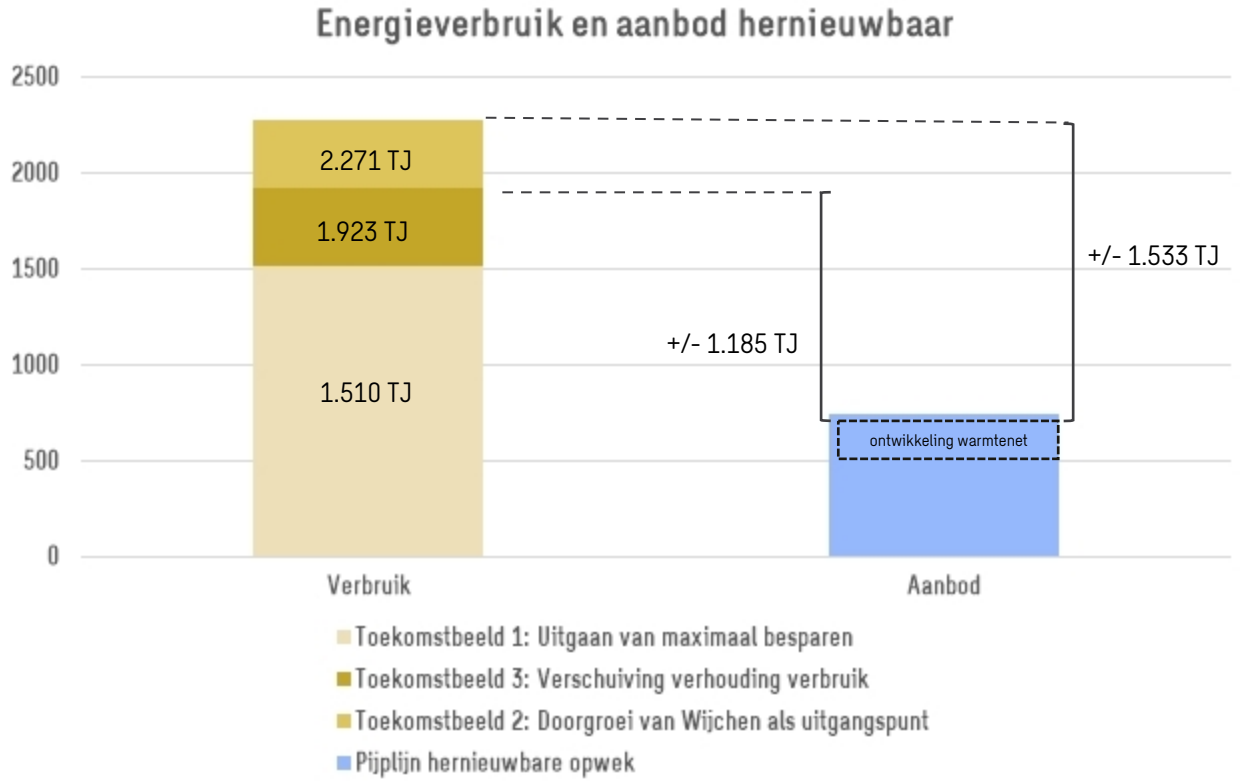
Met de huidige pijplijn aan hernieuwbare opwek en hernieuwbare warmte wordt er in 2050 ca 738 TJ duurzaam opgewekt. Op basis van de toekomstbeelden 2 en 3 resteert respectievelijk 1.533 TJ of 1.185 TJ als 'gat'. Dit gat staat gelijk aan de opwek van elektriciteit door 19 tot 25 windturbines (5,6 MW) of 330 tot 426 ha zonneveld of een combinatie daarvan. In de toekomst zullen mogelijk nog andere technieken ingezet worden, zie voor voorbeelden het kader op pagina 7.

De kleuren van de linker kolom verwijzen naar de toekomstbeelden uit het intermezzo.

1.185 TJ =
19 windturbines
(tiphoogte 210-240m)
Of
330 ha zonneveld
Of een combinatie

Of mogelijk andere alternatieven

SWECO

4. Waar moeten we naar toe?

4.3. Netcongestie

Een van de grootste belemmeringen voor het behalen van energieneutraliteit is op dit moment de beperkte capaciteit op het net, ook wel netcongestie genoemd. Hierdoor kunnen zonne- en windparken niet aangesloten worden op het elektriciteitsnet en dus niet gerealiseerd worden. Dit probleem doet zich bijvoorbeeld voor bij zonnepark Bankhoef. Voor de windmolens die gepland zijn bij Bijsterhuizen is ook nog geen capaciteit gereserveerd op hetnet, maar er wordt wel nagedacht over manieren om dit op te lossen, bijvoorbeeld met een smartgrid.

Hernieuwbare opwek in de toekomst– zon én wind

Netcongestie is dus zeer actueel en zal de komende jaren een onderwerp blijven. Hierdoor is het lastig om een aansluiting te krijgen voor projecten. Ook materialen worden steeds duurder en uit de recente brief van minister Jetten blijken de regels voor zonnevelden te worden aangescherpt. Daarmee komt de realisatie van zonnevelden steeds meer onder druk te staan. Ook merken inwoners met zonnepanelen op hun dak bij een zonnige dag dat zij niet altijd al hun opgewekte stroom op het net kwijt kunnen.

Om de doelstellingen te kunnen halen moet er slim worden gekeken naar de energiemix die zich op het elektriciteitsnet in Wijchen bevindt. Bij een goede energiemix worden diverse bronnen zoals zon- en windenergie en andere energiebronnen gecombineerd om een continue en betrouwbare stroomvoorziening te waarborgen. In het begin zal daar zeker ook nog fossiele energie voor nodig zijn. Verder kijken we zoals eerder aangegeven op dit moment vooral naar zonne- en windenergie, omdat deze technieken bewezen marktrijp zijn en op het grondgebied van de gemeente te realiseren zijn.

Windenergie speelt een belangrijke rol in die goede energiemix. Dit levert niet alleen meer TJ op, op minder grond, maar in combinatie met zonne-energie krijgt het ook nog eens een grotere kans op eerdere aansluiting op het net. Het realiseren van een windpark duurt echter gemiddeld 5 tot 8 jaar. Het is dus belangrijk dat de gemeente voorsorteert op een goede energiemix.

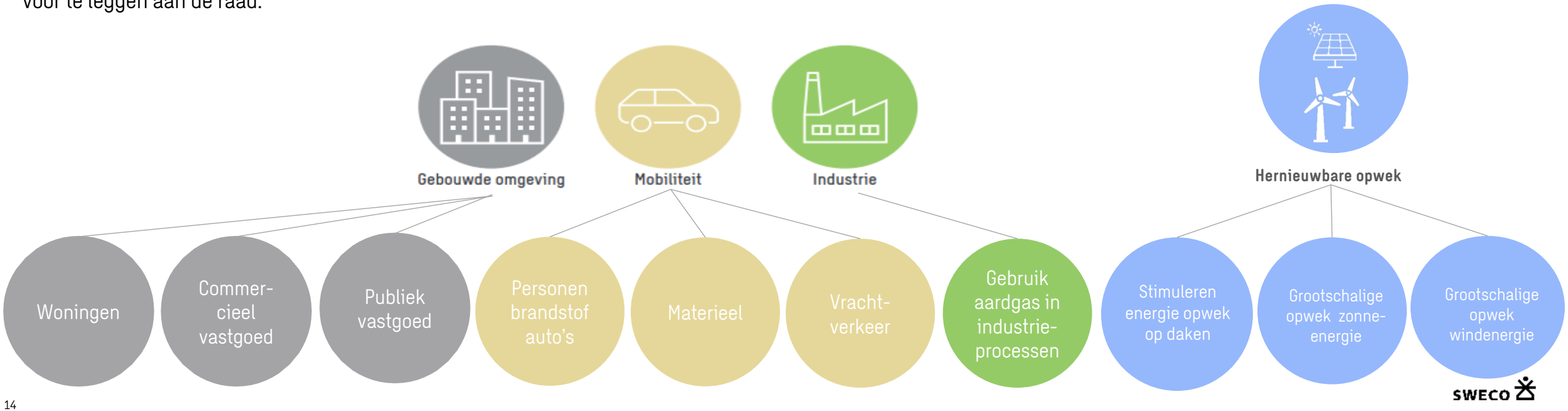
Hoewel het aanpakken van netcongestie in eerste instantie een taak is van de netbeheerder, kan de gemeente bijdragen aan de oplossing van dit probleem door te zorgen voor een goede energiemix en actief met de netbeheerder samen te werken.

5. Mogelijke routes

De lokale energiestrategie vormt een routekaart die houvast geeft om de doelstelling voor 2030 en een energie neutrale toekomst te bereiken. Hiervoor zijn verschillende routes mogelijk. Ook is het mogelijk om voor te sorteren op de opgave die er na 2030 nog ligt. Op de pagina's hierna worden **twee routes** geschetst. Hierbij wordt gekeken naar verschillende thema's en subthema's waarbinnen CO2 uitstoot gereduceerd wordt en waar de gemeente ook daadwerkelijk invloed op uit kan oefenen. Deze thema's zijn ook eerder benoemd in de startnotie:

- Gebouwde omgeving
- Mobiliteit
- Industrie/bedrijven

Ook wordt er gekeken naar hernieuwbare opwek. Op voorhand dient te worden opgemerkt dat zowel wat betreft de CO2 uitstoot als wat betreft het energieneutraal worden het te overbruggen gat voor het behalen van de doelstelling erg groot is. De inspanningen om deze gaten te dichten zijn van dien aard dat het niet realistisch geacht wordt om de doelstellingen volledig te halen. Het vergezicht geeft een beeld van wat er nodig zou zijn om de doelen te behalen. Er is voor gekozen om meer realistische routes voor te leggen aan de raad.

Overzicht mogelijke routes LES Wijchen

Huidig beleid

1. Huidige afgesproken beleid uitvoeren

2030 → Doorkijk naar toekomst → 2050

Afwijking doelstelling 2030
-40 kton CO_2

+

Realisatie pijplijn hernieuwbare opwek elektriciteit en warmte: 638 TJ (38% energieneutraal)

Huidig beleid en proactief aanjagend kansen benutten

2. Naast afspraken kansen en nieuwe initiatieven ruimte geven en grote stap naar energieneutraliteit

2030 → 2050

Afwijking doelstelling 2030
-31 kton CO_2

+

Pijplijn en inzet op verdubbeling hernieuwbare opwek elektriciteit: 1.080 TJ (55% energieneutraal)

Route 1: Huidig beleid

Huidige afgesproken beleid uitvoeren

Afwijking doelstelling 2030

-40 kton CO_2

2050

Tussen 2019 en 2030 dient er nog 125 Kton CO2 emissie gereduceerd te worden in de gemeente Wijchen. Dan hebben wij de doelstelling van 55% besparing t.o.v. 1990 gehaald en aan onze bijdrage aan het beperken van opwarming van de aarde tot maximaal 1,5 graden voldaan. Op landelijk, provinciaal, regionaal en lokaal niveau is verschillend beleid vastgesteld en voorgenomen tot 2030 dat bijdraagt aan CO2 emissie reductie. Route 1 bestaat uit het uitvoeren van de afspraken die wij al reeds gemaakt hebben. Al het beleid bij elkaar levert een aanzienlijke prognose aan emissie reductie op van 85 Kton CO2. Dit is echter nog niet voldoende voor de volledige besparing die benodigd is in 2030. Er wordt nog **40 Kton CO2 te veel** uitgestoten.

Deze doelstelling is nog niet het eindpunt. Ook na 2030 ligt er nog een grote opgave (111 Kton tot 2050 + het bovenstaande tekort van 40 kton). De emissie reductie van CO2 emissie wordt voornamelijk gerealiseerd op de onderstaande thema's:

1 Kton CO2 staat gelijk **aan** energieverbruik van 275 huishoudens

Gebouwde omgeving

- 3.535 Aardgasvrije (19%*) Woningen** — 2019: 42,6 Kton; 2030: 34,5 Kton
- 38%* minder gasverbruik Commer-cieel vastgoed — 2019: 7,1 Kton; 2030: 4,4 Kton
- 38%* minder gasverbruik Publiek vastgoed — 2019: 4,1 Kton; 2030: 2,5 Kton

Mobiliteit

- 5.984 minder (26%*) Personen brandstof auto's — 2019: 42 Kton; 2030: 31,2 Kton
- 11%* minder CO2 uitstoot door Materieel — 2019: 7,4 Kton; 2030: 6,6 Kton

Industrie

- 23%* minder Gebruik aardgas in industrie-processen — 2019: 34,4 Kton; 2030: 26,6 Kton

Daarnaast zet Wijchen in op een bijdrage aan een energieneutrale toekomst door realisatie van reeds afgesproken projecten voor zon en wind. Ook wordt er vanuit gegaan dat er een warmtenet gerealiseerd kan worden.

Pijplijn projecten hernieuwbare opwek: 342 TJ door circa 60 ha zonne-energie (op land en op dak) en 3 windturbines bij Bijsterhuizen (12 MW). Een warmtenet draagt ca 250 TJ bij.

SWECO

* Betreft het % reductie binnen het sub thema en niet van totale reductie doelstelling. De reductie-percentages binnen de sub thema's zorgen gezamenlijk voor 85 Kton CO2 emissie reductie

** Betreft huidige gebouwde omgeving. Nieuwbouw is aardgasloos en wordt niet meegeteld

Route 2: Huidig beleid en proactief kansen benutten

Naast afspraken kansen en nieuwe initiatieven ruimte geven en grote stap naar energieneutraliteit

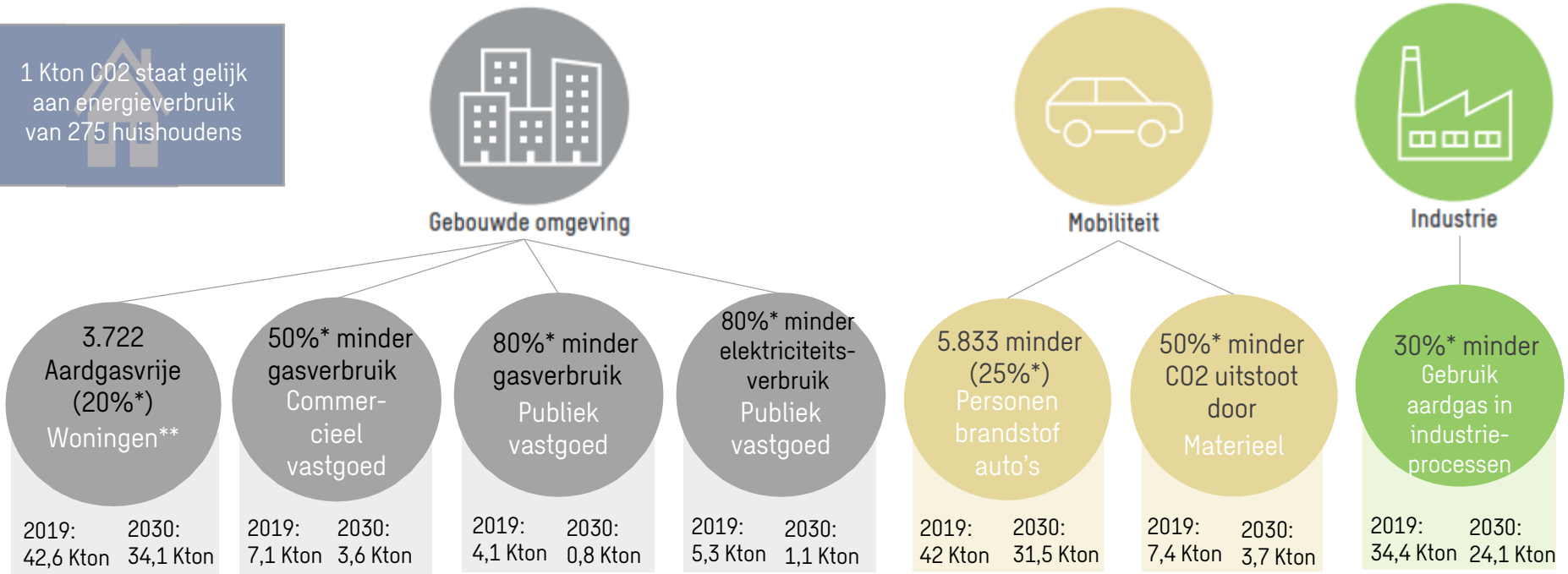
Afwijking doelstelling 2030

-31 kton CO_2

2050

Naast de landelijke afspraken te volgen kunnen we als gemeente nog pro-actiever kansen benutten en nieuwe initiatieven de ruimte geven. Hierdoor kunnen we meer CO2 emissies reduceren. Dan benutten we onze huidige capaciteit en middelen maximaal. Hiermee kan nog een extra 9 Kton CO2 emissie gereduceerd worden. Hiermee wordt het 'gat' tot de doelstelling door extra reductie verkleint tot **een tekort van 31 Kton**. Dit is dus nog steeds niet voldoende om de volledige doelstelling te behalen, maar we zetten wel in op wat we verwachten wat mogelijk is met onze huidige capaciteit en middelen. Aandachtspunt hierbij is wel dat de LES kijkt naar de doelstelling voor 2030.
Daarna, tot 2050, is er ook nog sprake van een grote opgave (111 Kton + 31 kton). De emissie reductie van CO2 emissie wordt voornamelijk gerealiseerd op de onderstaande thema's:

1 Kton CO2 staat gelijk aan energieverbruik van 275 huishoudens

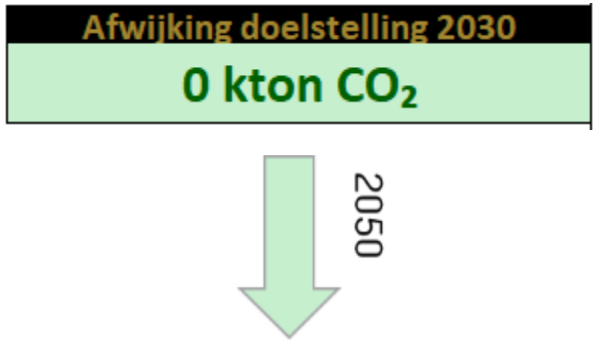
Daarnaast zet Wijchen ook stappen richting een energie neutrale toekomst door de opwek van hernieuwbare elektriciteit. Dit zou moeten leiden tot een verdubbeling van de opwek van hernieuwbare elektriciteit vergeleken met tot wat er reeds in de pijplijn zit. Hiermee wordt niet het volledige gat naar een energie neutrale toekomst gedicht, maar is er nog altijd sprake **van een tekort van ca 843 TJ** t.o.v. toekomstbeeld 3 van het intermezzo.

Verdubbeling van hernieuwbare opwek elektriciteit ten opzichte van de pijplijn: **342 TJ extra** is vergelijkbaar met 5-6 windturbines (tiphoogte > 200 m) of 95 ha zonnevelden of een combinatie of mogelijk alternatieve bronnen

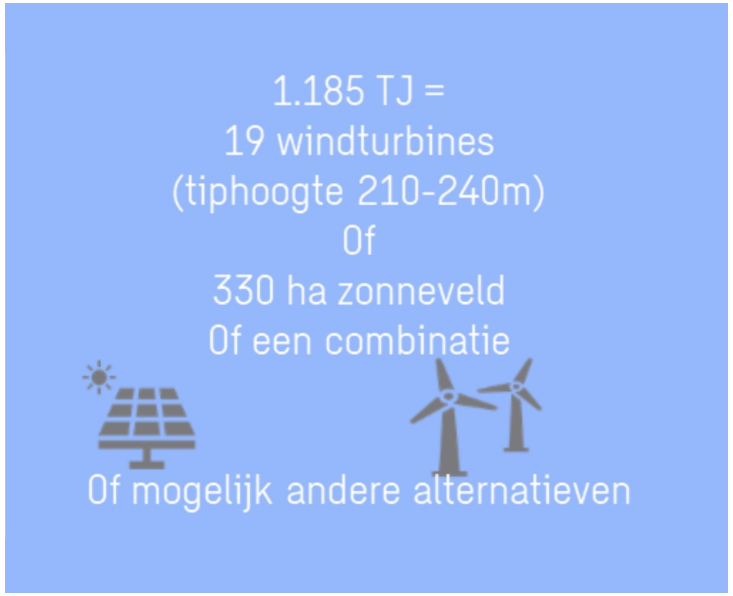
* Betreft het % reductie binnen het sub thema en niet van totale reductie doelstelling. De reductie-percentages binnen de sub thema's zorgen gezamenlijk voor 94 Kton CO2 emissie reductie
** Betreft huidige gebouwde omgeving. Nieuwbouw is aardgasloos en wordt niet meegeteld

Vergezicht: Energieneutrale toekomst

In een vergezicht laten we zien wat er nodig is om de CO2-doelstelling in 2030 en energieneutraliteit te behalen. De extra inzet die dit vraagt is alleen mogelijk met extra capaciteit en middelen. Om dit vergezicht te realiseren zou het nodig zijn om in kort tijdbestek veel te besparen op veel verschillende thema's. Dit zou niet alleen een zeer grote inspanning van de werkorganisatie vergen, maar ook van inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners. Ook zouden de huidige middelen die we vanuit het Rijk krijgen naar verwachting niet toereikend zijn om dit te bereiken. Nieuwe ontwikkelingen zouden de haalbaarheid van dit vergezicht kunnen veranderen. Daarom houden we de ontwikkelingen in de gaten en sturen bij waar dat nodig is en kan. Ook met het oog op de grote opgave die ons nog na 2030 rest (111 Kton tot 2050).

Daarnaast zet Wijchen zich in voor een energieneutrale toekomst door in ieder geval voor te sorteren op toekomstbeeld 2 uit het intermezzo, dus rekening houdende met de doorgroei van Wijchen. De opwek van hernieuwbare energie dient daarmee uit te komen op 1.923 TJ in 2050. Kijkend naar de projecten die nog in de pijplijn zitten is er nog een gat van **1.185** TJ.

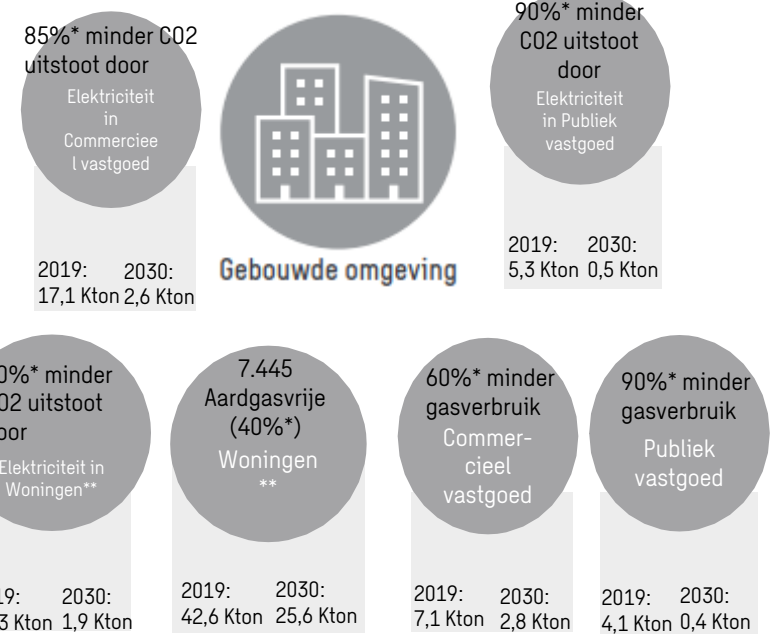
Vergezicht: 55 % CO2 emissie reductie

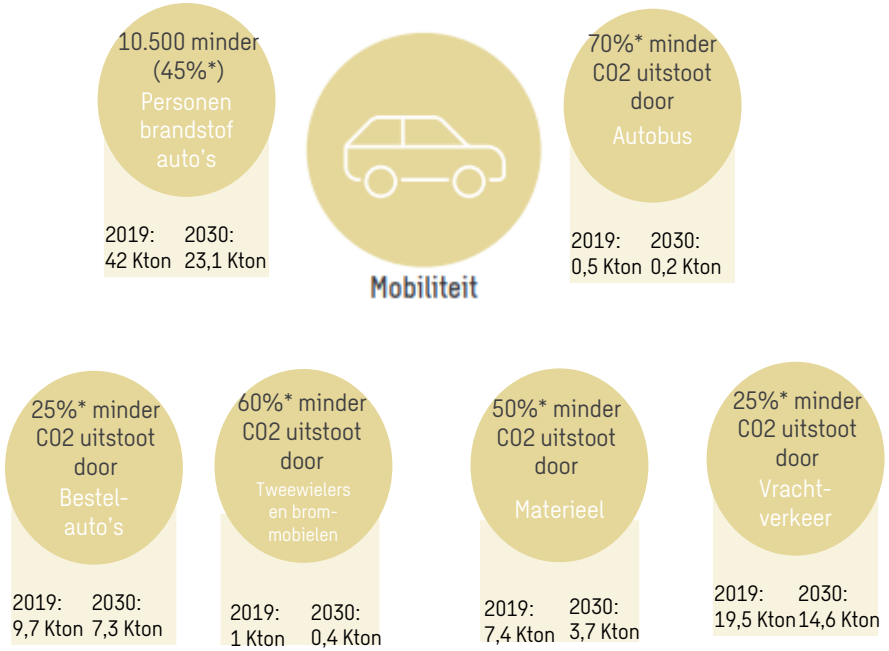
De emissie reductie van CO_2 wordt voornamelijk gerealiseerd op de onderstaande thema's:

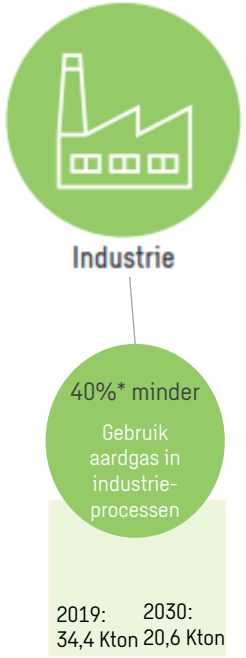
Afwijking doelstelling 2030
0 kton CO_2

2050

1 Kton CO2 staat gelijk aan energieverbruik van 275 huishoudens

* Betreft het % reductie binnen het sub thema en niet van totale reductie doelstelling. De reductie-percentages binnen de sub thema's zorgen gezamenlijk voor 125 Kton CO2 emissie reductie

** Betreft huidige gebouwde omgeving. Nieuwbouw is aardgasloos en wordt niet meegeteld

SWECO

6. Conclusies

Deze notitie heeft inzicht gegeven in waar we als gemeente staan en wat er nodig is om de landelijke doelstellingen van 55% CO2 reductie in 2030 en energieneutraliteit in 2050 te voldoen. Kort samengevat kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

Ten aanzien van CO2 reductie:

- Na 1990 heeft Wijchen een sterke groei doorgemaakt die ervoor heeft gezorgd dat de CO2 emissie maar licht is afgenomen, namelijk van 247 Kton in 1990 naar 236 Kton in 2019.
- Er moet **125 Kton CO2** bespaard worden tussen nu en 2030 om aan de landelijke doelstelling van 55% CO2 reductie te voldoen.
- Voor het bereiken van de gewenste CO2 besparing ligt de focus op die gebieden waar de gemeente de meeste invloed heeft.

Ten aanzien van energieneutraliteit:

- In 2021 werd in Wijchen 641 TJ aan elektriciteit en 1.630 TJ aan warmte verbruikt. Het warmteverbruik betreft het voornamelijk gas verbruik.
- In 2021 werd in Wijchen 100 TJ elektriciteit hernieuwbaar opgewekt. Hierin zit zonnepark Kampbroek en zonnepanelen op daken. Daarnaast wordt er ook hernieuwbare warmte opgewekt, namelijk 46 TJ, door houtkachels.
- Voor het bereiken van energieneutraliteit ligt de focus op zonne- en windenergie. Dit omdat deze technieken bewezen marktrijp zijn en binnen de eigen gemeentegrenzen toegepast kunnen worden. Daarnaast staan we open voor andere technieken en nieuwe ontwikkelen die kunnen bijdragen aan het behalen van onze doelen.

Ten aanzien van de routes:

- De opgave is dusdanig groot dat we in geen van de routes de doelstellingen behalen. Het vergezicht laat zien wat we nodig zouden hebben om de doelstellingen wel te behalen.
- Verwacht wordt dat beide routes binnen de huidige capaciteit en middelen gerealiseerd kunnen worden.
- Juist omdat de opgave zo groot is gaat de voorkeur van het college uit naar maximale inspanning binnen de bestaande capaciteit en middelen en dus voor route 2 te kiezen. Route 2 voldoet aan de uitgangspunten realistisch en haalbaar.

De route die de raad kiest wordt uitgewerkt in een Lokale Energie Strategie.

Bijlage 1: Definities

Energieneutraal betekent dat alle benodigde energie, na energiebesparing, in de hele gemeente wordt opgewekt uit duurzame, ook wel hernieuwbare, energiebronnen (zon, wind, biomassa, aardwarmte, waterkracht, etc.). Het omvat het verbruik van elektriciteit en warmte.

CO_2 neutraal betekent dat er geen emissie meer optreedt van fossiele CO_2; dat is CO_2 die vrijkomt bij de verbranding van aardgas, aardolie en daarvan afgeleide producten (benzine, diesel), steenkool en bruinkool.

Joule (J), Terajoule (TJ) en Petajoule (PJ)

Joule is een internationale eenheid van energie. 1 Terajoule is gelijk aan 1.000.000.000 joule (1 miljard) en bevat evenveel energie als 31.600 m3 aardgas of 278 MWh elektriciteit. 1 Petajoule is gelijk 1.000 TJ. De PJ is een maat die gebruikt wordt op nationale schaal, in de gemeente wordt de TJ als maat gebruikt.

Kilowattuur (kWh), Megawattuur (MWh) en Terawattuur (TWh)

Elektrische energie wordt meestal aangegeven in kilowattuur (kWh). Een zuinige wasmachine verbruikt per wasbeurt zo'n 0,35 kWh.

1 kWh komt overeen met 3.600.000 joule (3,6 MJ). 1 MWh is 1,000,000 kWh en 1 TWh is 1,000,000,000 kWh (1 miljard). Het jaarlijkverbruik in Nederland is 120 TWh aan elektriciteit.

Eenheden en omrekenfactoren:

1 kWh = 3,6 MJ

1 GWh = 3,6 TJ

1 TWh = 3,6 PJ

1 PJ = 0,278 TWh

1 PJ = 1.000 TJ

1 TJ = 1.000 GJ

Bijlage 2: gehanteerde thema's van CO2-emissie

	Categorie / sub thema	Definitie	CO2 emissie in 2019 (in kton)	Mogelijke maatregelen voor CO2 emissie reductie				
Gebouwde omgeving (thema)	Woningen aardgas	Dit omvat het gebruik van aardgas voor verwarming, warm water en koken in residentiële gebouwen zoals woningen en appartementen.	42,6	Isoleren (dak, spouw, kruipruimte)	Subsidies en regelingen (ISDE, Btw-tarief isolatie, terugvragen, energiebespaarlening)	Zonnecollectoren	(hybride) warmtepomp	Collectieve oplossingen zoals warmtenetten
	Woningen elektriciteit	Dit verwijst naar het gebruik van niet duurzaam opgewekte elektriciteit voor verwarming, koeling, warm water en apparaten in woningen en appartementen.	19,3	Besparen op verbruik (gedrag)	Zonnepanelen plaatsen	Collectieve energie inkoop acties	Meer duurzame energie op energienet: zonnevelden	Meer duurzame energie op energienet: windturbines
	Commerciële dienstverlening aardgas	Hier gaat het om het gebruik van aardgas voor verwarming, koeling en andere doeleinden in commerciële gebouwen zoals kantoren, winkels en restaurants.	7,1	Isoleren (dak, spouw, kruipruimte)	Subsidies en regelingen (SVM, ISDE, SEBA, EIA, MIA, groenverklaring, BMKB groen regeling)	(hybride) warmtepomp	Collectieve oplossingen zoals warmtenetten	Zonnecollectoren
	Commerciële dienstverlening elektriciteit	Dit omvat het gebruik van niet duurzaam opgewekte elektriciteit voor verwarming, koeling, verlichting en apparaten in commerciële gebouwen.	17,1	Besparen op verbruik (gedrag)	Zonnepanelen plaatsen	Collectieve energie inkoop acties	Meer duurzame energie op energienet: zonnevelden	Meer duurzame energie op energienet: windturbines
	Publieke dienstverleningen aardgas	Hierbij gaat het om het gebruik van aardgas voor verwarming en andere toepassingen in openbare gebouwen en faciliteiten zoals scholen, ziekenhuizen en overheidskantoren.	4,1	Isoleren (dak, spouw, kruipruimte)	Subsidies en regelingen (DUMAVA, SDE++, ISDE, EIA)	Zonnecollectoren	(hybride) warmtepomp	Collectieve oplossingen zoals warmtenetten
	Publieke dienstverleningen elektriciteit	Dit verwijst naar het gebruik van niet duurzaam opgewekte elektriciteit voor verwarming, koeling, verlichting en apparaten in openbare gebouwen en faciliteiten, zoals scholen, ziekenhuizen en overheidskantoren.	5,3	Besparen op verbruik (gedrag)	Zonnepanelen plaatsen	Collectieve energie inkoop acties	Meer duurzame energie op energienet: zonnevelden	Meer duurzame energie op energienet: windturbines

Bijlage 2: gehanteerde thema's van CO2-emissie

	Categorie / sub thema	Definitie	CO2 emissie in 2019 (in kton)	Mogelijke maatregelen voor CO2 emissie reductie				
Verkeer & vervoer (thema)	Wegverkeer personenauto's	Dit betreft de emissie van personenauto's die binnen de gemeente zijn geregistreerd en die fossiele brandstof gebruiken. Verduurzaming betekend het volledig weg doen van de fossiele brandstof auto of vervang van de auto met een elektrische auto.	42	Campagnes 'laat de auto staan', 'pak de fiets'	Deelmobiliteit stimuleren	Auto's weren/ auto luwe straten i.c.m. wijkhub	Parkeerbeleid opstellen gericht op duurzame mobiliteit	Faciliteren elektrisch laden en rijden
	Wegverkeer vrachtauto's	Hierbij gaat het om de emissie van vrachtwagens die binnen de gemeente zijn geregistreerd en die fossiele brandstof gebruiken, zoals diesel of benzine.	19,5	Vrachtwagens weren in centra	Faciliteren laad-infrastructuur	Faciliteren schone brandstoffen	Faciliteren elektrisch rijden	
	Wegverkeer bestelauto's	Hierbij gaat het om de emissie van bestelauto's die binnen de gemeente zijn geregistreerd en die fossiele brandstof gebruiken, zoals benzine of diesel.	9,7	Faciliteren elektrisch rijden	Faciliteren laad-infrastructuur	Auto's weren/ auto luwe straten		
	Wegverkeer tweewielers en brommobielen	Dit omvat het gebruik van tweewielers zoals fietsen, scooters en brommobielen, met de bijbehorende emissie als gevolg van het gebruik van fossiele brandstoffen zoals benzine.	1	Faciliteren elektrisch rijden	Infrastructuur voor voetgangers en fietsers verbeteren			
	Wegverkeer autobus	Hierbij gaat het om de emissie van openbaarvervoer bussen die fossiele brandstof gebruiken, zoals diesel of benzine.	0,5	Provinciaal beleid				
	Railverkeer	Dit verwijst naar de emissie als gevolg van energieverbruik van treinen en het energieverbruik voor hun aandrijving.	0	Provinciaal beleid				
	Materieel / mobiele werktuigen	Dit omvat de emissie bij het gebruik van mobiele machines en voertuigen die gebruik maken van fossiele brandstoffen in verschillende sectoren, zoals bijvoorbeeld de bouwsector.	7,4	Elektrische werktuigen stimuleren	Aanbestedingseisen in de bouw (voor elektrisch materieel)			
	Binnenvaart en visserij	Hierbij gaat het om de emissie van schepen die varen op fossiele brandstoffen en gebruik maken van de binnenwateren binnen de gemeente.	1,5	Beleid hogere overheden				

Bijlage 2: gehanteerde thema's van CO2-emissie

	Categorie / subthema	Definitie	CO2 emissie in 2019 (in kton)	Mogelijke maatregelen voor CO2 emissie reductie				
Industrie (thema)	Industrie, energie, afval en water aardgas	Dit verwijst naar het gebruik van aardgas in industriële processen, energieopwekking, afvalbeheer en waterbehandeling.	34,4	Energie-management	Collectieve oplossing: warmtenet	Subsidies en regelingen (MIA, EIA, SDE++, ISDE, DKTI, VEKI, DEI+)	Smart energie hubs ontwikkelen	Inzet hernieuwbare gassen (biogas, waterstof)
	Industrie, energie, afval en water elektriciteit:	Hierbij gaat het om het gebruik van elektriciteit die wordt opgewekt met behulp van fossiele brandstoffen in industriële processen, energieopwekking, afvalbeheer en waterbehandeling.	21,2	Energie-management	Smart energie hubs ontwikkelen	Subsidies en regelingen (MIA, EIA, SDE++, ISDE, DKTI, VEKI, DEI+)	Eigen energie opwek d.m.v. zonnepanelen en/of windturbines	
Landbouw, bosbouw en visserij (thema)	Landbouw, bosbouw en visserij aardgas:	Dit omvat het gebruik van aardgas in de landbouw, bosbouw en visserij voor verwarming, drogen, en andere toepassingen.	0,9	Isoleren (dak, spouw, kruipruimte)				
	Landbouw, bosbouw en visserij elektriciteit	Hierbij gaat het om het gebruik van elektriciteit die wordt opgewekt met behulp van fossiele brandstoffen in de landbouw, bosbouw en visserij voor verschillende doeleinden zoals irrigatie, verlichting, en werktuigen.	2,5	Eigen energie opwek d.m.v. zonnepanelen				